

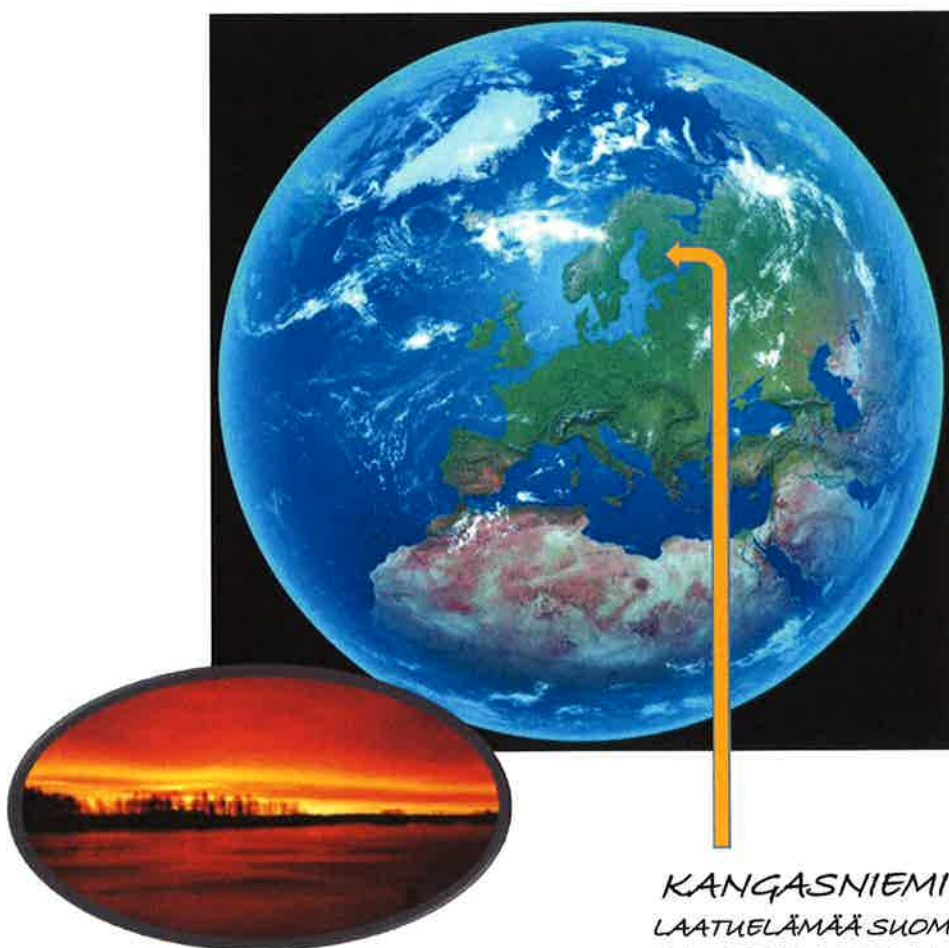

ELINVOIMAA KANGASNIEMELLE

– esiselvityshanke

LOPPURAPORTTI

17.2 – 16.10.2014

*KANGASNIEMI –
LAATUELÄMÄÄ SUOMEN
KAUNEIMMASSA KUNNASSA
PUULAN RANNALLA*

Kari Synberg 2014

TIIVISTELMÄ

Elinvoimaa Kangasniemelle – esiselvityshanke on toteutettu Kangasniemen kunnan ja EU-rahoituksen avulla. Hankkeen toteutusaika oli 17.2.-16.10.2014. Hankkeessa on käsitelty neljän kunnan keskeisen painopistealueen jatkokehittämistä ja kehittämistarpeiden syventämistä. Nämä ovat olleet (1) kuntakeskus, (2) Käräjäniemen satama-alue (3) Syvälahden ja Kiviniemen alueet ja (4) Puulan yleinen matkailu. Hankkeen keskeisenä periaatteena on ollut yhteisöllisyyden toteutuminen, joka käytännössä on tarkoittanut, että kuntalaisille sekä kunnan kesäasukkaille on annettu mahdollisuus vaikuttaa hankkeen etenemiseen ja tuloksiin. Hankkeen esityksiä ja esiin nostettuja ideoita voidaan kutsua hyvällä syyllä yhteisömuotoilun tuotoksiksi. Hankkeen aikana perustettiin useita työryhmiä osa-alueiden tarkempaa käsittelyä varten sekä järjestettiin yleisötilaisuuksia. Paikallislehdissä kirjoiteltiin hankkeen esille nostamista asioita paljon.

Hankkeessa nousi esille useita kehittämistarpeita. Kehittämistä varten kunnan organisaatio kaipaa uudistamista. Hanke esittääkin matkailu- ja kehittämistyön rakenteellista uudistamista kunnan hallinnossa ja samalla tätä koskevan kehittämispäällikön toimen perustamista. Matkailu ja siihen liittyvä kehittämistyö edellyttää kokonaisvaltaista otetta ja koko hallinnon pitkäjänteistä sitoutumista työhön. Tämä korostuu varsinkin tilanteessa, jossa kansainvälinen poliittinen- ja taloudellinen tilanne ovat hankalia ja kuntien talous valtionosuuksien vähenemisen myötä edellyttää erityisen syvää harkitusta. Jokainen yksittäinen kehittämishanke edellyttää perusteellista hankkeistamistyötä, johon tällä hetkellä ei Kangasniemen kunnalla ole järjestelmää, eikä kehittyntä toimintatapaa. Kunnanhallinnon uudistaminen ja matkailu- ja kehittämispäällikön palkkaus on ensimmäinen askel laaja-alaista kehittämistä.

Kangasniemen kunnan kirkonkylä ei ole määritelty strategiseksi painopistealueeksi, vaikka useissa suomalaisissa ja kansainvälisissä tutkimuksissa on arvioita kuntakeskusten merkityksen olevan keskeinen elinvoimaa mitattaessa. Kuntakeskukset tulevat yhteiskunnallisen rakennemuutoksen seurauksena kohtaamaan ennen näkemättömiä haasteita, joihin varautuminen on aloitettava hyvissä ajoin. Tämän takia Elinvoimaa Kangasniemelle –esiselvityshanke haluaa nostaa muidenkin Pike-hankkeiden tavoin kirkonkylän jatkossa kunnan kehittämisen tärkeäksi painopistealueeksi. Elävä ja toimiva kirkonkylä on postikortti maailmalle ja elinvoimaisuuden mittari.

Syvälahden alueelle on suunniteltu loma-asuntoalueen perustamista ja loma-asunonäyttelyn järjestämistä. Tällaisen hankkeen käynnistäminen erityisesti haasteellisena ajankohtana edellyttää perusteellista pohjatytöä, jonka johdosta hanke esittääkin toteuttamissuunnitelman tekemistä ennen asian jatkohankkeistamista. Kiviniemen alue on selvä toiminnallinen osa Syvälahden aluekokonaisuutta. Leirintäalue täyttää pienen osan lyhytaikaisesta majoitustarpeesta kuntakeskuksen alueella. Leirintäaluetta tulee kehittää ja sen toimintoja nykyaikaistaa tämän päivän vaatimusten tasolle. Leirintäalue sinänsä mahdollistaa myös monenlaisen lisämajoitustarpeen rakentamisen hyvin hoidettuna. Kiviniemen hotellihankkeen toteutuminen on vielä haave, jonka johdosta painopiste kehittämistyössä tulee olla jo niissä rakenteissa, kuten esimerkiksi leirintäalue, jotka ovat jo olemassa.

Kunnan tulee tukea jatkossakin Käräjäniemen sataman kehittämistyötä, vaikka perustettu satamaosuuskunta tulee olemaan se organisaatio, joka käytännössä vastaa sataman toiminnasta. Käräjäniemen kehittäminen on myös tulevaisuudessa kunnan kehittämisen painopistealue. Elinvoimaa Kangasniemelle – esiselvityshanke on pääosin täyttänyt ne sille asetetut tavoitteensa, joiltakin osin hanke on myös ylittänyt ne. Esiselvityshankkeen suunnitelmat toteutettuna toisivat kuntaan arvioin mukaan ainakin 10 henkilötyövuotta.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	Sivu
SISÄLTÖ	2
1. HANKKEEN TOTEUTTAJA JA HANKEEN TIEDOT	3
2. YHTEENVETO HANKKEESTA	4
3. LOPPURAPORTTI	4
3.1 Johdanto	5
3.2 Elinvoimaa Kangasniemelle projektin tavoitteet ja painopisteet	5
3.3 Projektin toteuttajatahojen välinen yhteistyö ja projektin järjestäytyminen	7
A. Työryhmät	7
1. Ohjausryhmä	8
2. Kuntakeskuksen/kirkonkylän kehittämisryhmä	8
3. Käräjäniemen kehittämisryhmä	9
4. Syvälahden alueen kehittämisryhmä	10
5. Kyläseurat	10
B. Projektin markkinointi	11
C. Projektin vetäjän toimet	11
4. KUNTAKESKUS JA SEN KEHITTÄMINEN	12
4.1 Kirkonkylän keskeinen kysymys	12
4.2 Torialue	14
4.3 Jatkotoimenpiteitä ja hankeaihoita	16
5. KÄRÄJÄNIEMEN SATAMA-HANKE	18
5.1 Käräjäniemen sataman suunnittelutilanne	19
5.2 Rahoitus	20
6. SYVÄLAHDEN ALUE	21
6.1 Hotellitontti ja leirintäalue	23
6.2 Loma-asuntoalue ja näyttely	25
6.3 PuulaGolf ja Syvälahden lava	26
7. PUULAN MATKAILUN YLEINEN KEHITTÄMINEN	27
7.1 Yleistä	27
7.2 Kunnan strategisista linjauksista	30
7.3 Vapaa-ajan asuminen	34
7.4 Yhteenvetoa Puulan matkailusta ja "Puulanmaa" -hanke	36
7.4.1 Yleistä	36
7.4.2 Puulanmaa – hanke	37
8. HANKKEEN POWER POINT ESITYKSET	38
9. HANKEVETÄJÄN OSALLISTUMINEN TAPAAMISIIN, TILAISUUKSIIN JA KOKOUKSIIN	38
10. LEHTIKIRJOITUKSET JA ARTIKKELIT	41
11. KUSTANNUKSET JA RAHOITUS	42
12. HANKKEEN TULOKSET JA VAIKUTUKSET	42
13. TOTEUTUSOLETUKSET JA RISKIT	43
14. LOPPUYHTEENVETO	43
15. PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUKSET	44
16. OHJAUSRYHMÄN PUHEENJOHTAJAN TERVEISET	44
17. LIITTEET	45
– Yhteenveto jatkotoimenpiteistä	45
– Lyhyt yhteenveto keskeisistä esityksistä	48
– Puulanmaa-hankeaiho	49

"Qui audet adipiscitur"

1. HANKKEEN TOTEUTTAJA JA HANKKEEN TIEDOT

Toteuttaja ja toteutusaika: Kangasniemen kunta, 17.2.2014–16.10.2014

Hankkeen nimi ja hanken numero: Elinvoimaa Kangasniemelle – esiselvitys, A 32787

2. YHTEENVETO HANKKEESTA

Esiselvityksen lähtökohdaksi on otettu kunnan visio: *”Kangasniemi – laatu-elämää Suomen kauneimmassa kunnassa Puulan rannalla”*. Esiselvitysprojekti on pyrkinyt määrittelemään Kangasniemen kunnan elinvoimaisuuteen keskeisesti vaikuttavat tekijät ja määritteli näille kehittämisalueille toteuttamissuunnitelmat tavoitteineen, toimenpiteineen ja kustannusarvioineen.

Kunnan strategiapalaverissa ja -kokouksissa sekä eri selvityksissä keskeiseksi kehittämisen osa-alueiksi ja toimenpiteiksi ovat nousseet seuraavat asiat, jota esiselvityshankkeessa on tarkasteltu:

1. **Kuntakeskuksen**, sis. myös torialueen kehittämisen, mm. kaupallisten palvelujen edistämistoimet (palvelutarjontakartoitus ja puutteet, tapahtumatuotanto ja tilaisuudet, kirkonkylän kehittämis-yhdistystoiminnan organisointi ja perustaminen, toimijoiden yhteen saattaminen ja yhteiset kehittämis- ja valmennustilaisuudet; torialueen maisemointityöt, torikojujen rakentaminen, toritoiminnan organisointi /”toripäällikön”/vetäjän etsiminen, ohjelma-tuotannon kehittäminen toritoimintaan).
2. **Käräjäniemen satama-alueen kehittäminen**, sis. mm. nykyaikaisen venesataman toteuttaminen; kaavoitus, lisää vene- ja autopaikkoja, polttoainepiste, kesäkauppatoiminta, toiminnan organisoituminen sekä osuuskunnan perustaminen.
3. **Syvälahden ja Kiviniemen alueen kehittäminen**, sis. mm. loma-asunonäyttelyn järjestäminen 2016–2018 -suunnittelutyön aloittaminen, toiminnan organisoituminen, kaavoitus- ja kunnallistekniikka.
4. **Puulan matkailullinen kehittäminen/Puulan matkailusuunnitelma**, sis. mm. uusien palvelujen kehittäminen ja tuotteistaminen -ehdotukset matkailualan yrityksille, mm. luonto-, talvi- ja järvimatkailu, Kiviniemi-leirintäalueen käyttötarkoituksen suunnittelu.

Heti hankkeen alkuvaiheessa päämääräksi otettiin Kangasniemen kunnan vapaa-ajan toimintaan liittyvät asiat ja matkailuun liittyvä yrittäjyys. Kunta tunnetaan laajalti Suomen kauneimpana kuntana, mökkikuntana ja kirkasvetisten sekä kalaisten järvien, kuten Etelä-Savon maakuntajärven Puulan rannalla sijaitsevana kuntana. Kunnan tulevaisuuden visio tarkoittaa ennen kaikkea, että Kangasniemi on vapaa-ajan ja lomailun sekä laadukkaan asumisen sekä hyvien palvelujen kunta.

Keskeisiä tavoitteita hankkeessa on ollut saada aikaan mahdollisimman laaja hankkeeseen osallistaminen kunnan eri toimijoiden ja jäsenten keskuudessa. Tähän tavoitteeseen on päästy ja hankkeen erilaisissa työryhmissä sekä tilaisuuksissa sekä lehdistössä ja sosiaalisessa mediassa on keskusteltu vilkkaasti eri osa-alueista. Hankkeen keskeisiä esityksiä ovat kunnan matkailu- ja kehittämissektorin uudelleen järjestelyt sekä kirkonkylän kehittämisen ottaminen Kangasniemen kunnan yhdeksi painopistealueeksi. Hanke on tehnyt useita kehittämisesityksiä ja jatkohanke-esityksiä. Hanke on elinvoimaisuuden edistämiseksi tehnyt myös useita esityksiä Kangasniemen kunnan vuoden 2015 talousarvioon. Hankkeen aikana on perustettu Kiviniemen satamaosuuskunta ja Kangasniemen kehittämisyhdistys, KEKE ry.

3. LOPPURAPORTTI

3.1 Johdanto

Suomen kauneimmaksi kunnaksi valittu Kangasniemi perustettiin vuonna 1867. Kangasniemen kunta sijaitsee Etelä-Savossa, valtatie numero 13 varrella. Mikkeliin on matka 52 km, Jyväskylään 63, Pieksämäelle 49, Joutsaan 44 ja Helsinkiin 250 km. Kunnan pinta-ala on 1326 km², josta vesistöjen osuus on noin 20 %. Suurimmat järvet kunnan alueella ovat Puulavesi, Etelä-Savon maakuntajärvi (Suomen 12:s suurin järvi, järven pinta-ala oli vielä 1800-luvulla 8:ksi suurin, mutta myöhemmin veden pintaa laskettiin noin kahdella metrillä) ja Kyyvesi. Muita alueen suurempia järviä ovat Haapajärvi, Mallos ja Synsiä. Rantaviivaa Kangasniemellä on yli 1 550 kilometriä. Puolet väestöstä asuu kunnan keskustaajamassa. Kunnassa on 3 700 kesämökkiä, joista ulkokuntalaisten omistamia on 1598, joten kesäasukkaiden myötä asukasluku kaksinkertaistuu. Kangasniemi onkin yksi Suomen johtavia kesämökkikuntia, mikä johtunee kauniista luonnosta lähellä liikenneyhteyksiä.

Kangasniemen kunnassa asui vuoden 2014 heinäkuun lopussa 5739 asukasta, tosin väestömäärä vähenee keskimäärin n. 40–50 henkilöllä/vuosi. Taajama-aste on 49,8. Alueen haasteita on mm. väestön ikääntyminen, alhainen bkt/asukas, laskeva väestönkehitys, alhainen syntyvyys. Kunnan työttömyysaste 13,3 prosenttia (31.7.2014) on korkeampi kuin Etelä-Savossa keskimäärin. Kunnan taloudellinen huoltosuhde oli vuoden 2013 alussa 1.84 (montako työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti)¹.

Kunnan elinvoimaisuuden säilyttämiseksi tarvitaan useita kehittämistoimia ja joitakin kunnanhallinnon uudelleen järjestelyjä. Kuntastrategiassa 2013–2016² Kangasniemen kunta on määritellyt tulevaisuuden vision seuraavasti: *”Kangasniemi - laatuelämää Suomen Kauneimmassa Kunnassa Puulan rannalla”*. Päästrategioissa keskiössä ovat mm. matkailu, elinkeinopolitiikka, kuntamarkkinointi ja monipuoliset työ-, asumis- ja harrastusmahdollisuudet. Etelä-Savon maakuntastrategiassa (Uusiutuva Etelä-Savo 2020³) todetaan, että *”alueen menestys ja kilpailukyky perustuu siihen, että osaamme hyödyntää maakunnan omia vahvuuksia ja mahdollisuuksia ja kääntää parempaan maakunnan kannalta heikkoja lähtökohtia”*. Maakuntaprofiilin mukaan alueella on mm. paljon vesistöä, metsiä, haja-asutusalueen väestöä ja vapaa-ajan asuntoja.

Etelä-Savon maakuntastrategian strategisissa päämäärissä mm. matkailu ja palvelut, Venäjä-liiketoiminta ovat keskeisiä kehittämisen painopisteitä. Hyvän toimintaympäristön kohdalla on määritelty: *”Etelä-Savo on*

¹ (Maakuntaliiton www-sivut: <http://www.esavo.fi/tilastot>)

² <http://www.kangasniemi.fi/D5webKniemi/kokous/KOKOUS-1025-4.HTM>

³ http://www.esavo.fi/uusiutuva_etelasavo

vetovoimainen elinkeinoelämän, asumisen ja vapaa-ajan maakunta”. Maakunnan, seutujen ja kuntien hyvä vetovoima ja imago ovat keskeisiä tekijöitä mm. yritysten tehdessä sijoittumispäätöksiä tai ihmisten miettiessä muuttamista alueelle. Etelä-Savon matkailustrategiassa 2014-2020⁴ on keskeiseksi nostettu järvi-matkailun kehittäminen, erityisesti Saimaa-teeman alla. Tämä tarkoittaa sitä, Saimaa-teeman alla voidaan kehittää myös Puulaa kansainväliseksi matkailukohteeksi.

Kangasniemen kunta on kartoittanut laajasti eri selvityksin kunnan keskeisiä kehittämiskohteita ja -alueita. Elinkeinotoimi järjesti 7.5.2013 elinkeinopoliittisen ideointitilaisuuden. Ideointitilaisuudessa oli läsnä kunnan luottamushenkilöitä, yrittäjäyhdistyksen ja elinkeinolautakunnan edustajia. Tilaisuudessa määriteltiin kunnan elinkeinopoliittinen nykytila (toimintaympäristö) SWOT-analyysin kautta sekä keskeiset elinkeino- ja matkailupoliittiset linjaukset ja toimenpiteet. Ennen ideointitilaisuutta elinkeinopoliittista työtä on tehty mm. Vantaan valtuustoseminaaria ennen toteutetussa työryhmätyöskentelyssä. Lisäksi kunta järjesti kaikille avoimen elinkeinoseminaarin 13.6.2013, jossa jatkettiin elinkeino- ja matkailustrategisten toimenpiteiden ja tavoitteiden kirkastamista. Kunta kartoitti laajasti myös vapaa-ajan asukkaiden mielipiteitä kunnan palveluista, niiden laaduista ja tärkeimmistä kehittämiskohteista keväällä 2013. Vapaa-ajan asukaskysely lähetettiin 800 vapaa-ajan asukkaalle.

Elinkeino- ja matkailupoliittisissa painotuksissa kärkihankkeiksi on selvitysten mukaan noussut mm. keskustan ja torialueen kehittäminen, Venäjän markkinoiden hyödyntäminen, Puulan hyödyntäminen, Käräjäniemen venesataman kehittäminen, PuulaGolf-alueen kehittäminen sekä matkailupalvelujen tuotteistaminen, Matkailun Master Planin tekeminen, majoitustilojen lisääminen.

Elinvoimaa Kangasniemelle esiselvityshankkeen toteuttaja on Kangasniemen kunta. Tämän esiselvityshankkeen taustalla olevat strategiset kehittämisen painopisteet eivät ole ristiriidassa sekä Kangasniemen kunnan omien että koko Etelä-Savon maakunnan määrittelemiä kehittämispainotuksia ja -tavoitteita. Tämä esiselvityshanke liittyy olennaisesti muihin maakunnan eri kunnissa toteutettuihin ja toteutettaviin toimintaympäristön ja kirkonkylän kehittämishankkeisiin (Pike-hankkeet), näitä hankkeita on mm. Mäntyharjulla, Pieksämäellä sekä Juvalla. Elinvoimaa Kangasniemelle esiselvitysprojektin vetäjänä on työskennellyt FT **Kari Synberg**, joka vastaa yksin tämän hankkeen väliraportin ja loppuraportin tekemisestä sekä sen sisällöstä.

Elinvoimaa Kangasniemelle –esiselvityshankkeen aikana on maailmanpoliittinen tilanne muuttunut huomattavasti mm. Ukrainan sisällissodan seurauksena. Samalla taloustilanne Suomessa, Euroopassa ja

⁴ http://issuu.com/esavo/docs/esavo_matkailustrategia14-20_net_06

laajemmin maailmassa on uusien haasteiden edessä. Valtionosuuksien leikkauspäätökset ja kunnan toimintaan vaikuttavat mm. erikoissairaanhoidon kustannusten nousu vaikeuttavat huomattavasti uusien esitysten ja kehittämisideoiden hyväksymistä. Tämä vaikuttaa selvästi Kangasniemen kunnan mahdollisuuksiin toteuttaa uusia kehityshankkeita. Käytännössä kovin merkittäviä ehdotuksia ja avauksia on vaikea tehdä Kangasniemen kunnan vuoden 2015 toiminta- ja taloussuunnitelmaan. Esitetyt hankkeet toteutuessaan toisivat kuntaan arviolta ainakin 10 henkilötyövuotta, määrän vaihdellessa vuosittain.

3.2 Elinvoimaa Kangasniemelle projektin tavoitteet ja painopisteet

Loppuraportin lähtökohdaksi on otettu kunnan visio.” *Kangasniemi - laatuelämää Suomen kauneimmassa kunnassa Puulan rannalla*”. Laatuelämä ymmärretään tässä raportissa laajasti pitäen sisällään asumisen ja lomailun, palvelut ja mahdollisuudet. Loppuraportti on yhteenveto projektin aikana tehdystä työstä, liittyen asetettuihin tavoitteisiin määritellä Kangasniemen kunnan elinvoimaisuuteen keskeisesti vaikuttavat tekijät. Samalla on nostettu esiin joitakin uusia avauksia, joista tärkein on kirkonkylän kehittämisen nostaminen kunnan tärkeimmäksi strategiseksi painopistealueeksi sekä matkailun- ja kehittämistyön uudelleen organisointi kunnassa. Myös sellaisten uusien avauksien kuten Puulan ympäripyöräilyn hankkeistaminen on alkanut Elinvoimaa Kangasniemelle projekti aikana, mutta työ ja toteutus jatkuvat hankkeen jälkeenkin. Loppuraporttia kannattaa lukea yhdessä hankkeen väliraportin kanssa ja loppuraporttiin on myös otettu osia suoraan väliraportista.

Tämä loppuraportti, sekä aikaisemmin julkaistu väliraportti selventävät aikaisemmin mainittuja kehittämisen painopistealueita. Projektin selvitystoimet aloitettiin painopistealueiden haasteiden kartoituksella; selvitettiin ja täsmennettiin nykytilaa, järjestettiin useita ”kuulemistilaisuuksia” ja yhteistyöneuvotteluja sekä työpajoja. Näissä tilaisuuksissa täsmennettiin eri kehittämisen osa-alueiden tavoitteita ja toimenpiteitä, aikatauluja ja kustannusarvioita. Loppuraportti on kooste eri toimijoilta (yritykset, matkailijat, torikauppiat, kuntalaiset, yhdistykset ym.) saaduista toiveista, ideoista ja tiedoista liittyen kehittämisalueisiin. Myös kunnanhallitusta on kuultu loppuraportin linjauksiin liittyen. Loppuraportti on ennen kaikkea yhteenveto ja yhteistyön tulos kunnan eri toimijoiden ja kuntalaisten ajatuksista. Loppuraportti tukeutuu osaltaan aikaisemmin tehtyihin suunnitelmiin, kartoituksiin, selvityksiin ja raportteihin.

3.3 Projektin toteuttajatahojen välinen yhteistyö ja projektin järjestäytyminen

Elinvoimaa Kangasniemelle -esiselvitysprojektin näkökulmasta keskeisiä toimijoita ovat paikalliset asukkaat sekä vapaa-ajan asukkaat kunnassa toimivat yritykset (erityisesti matkailu, kauppa, palvelut), yhdistykset,

kuntaorganisaatiossa erityisesti kunnanjohtaja, tekninen toimi, elinkeino- ja matkailutoimi sekä koko luottamusjohto.

A. Työryhmät

Hankkeelle perustettiin *ohjausryhmä* sekä seuraavat kehittämisryhmät/työpajat, *1. Kunnan keskustan kehittämisryhmä, 2. Käräjäniemen satama-alueen ohjausryhmä sekä työryhmä ja 3. Syvälahden alueen kehittämisryhmä*. Puulan alueen matkailua varten ei perustettu erillistä työryhmää, mutta projektin vetäjä on tehnyt yhteistyötä matkailutoimijoiden, kyläseurojen ja toimikuntien sekä muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Hankkeen vetäjä on osallistunut kyläseurojen ja kunnan matkailualan toimijoiden tapahtumiin. Hankkeen vetäjä on toiminut koollekutsujana myös Itä-Suomen kalatalousohjelman kalastusjaoston puitteissa kalastusmatkailua ideoivan ryhmän sekä Puulan ympäripyöräilytapahtumaa miettivät ryhmän kokouksissa. Tilaisuuksien pöytäkirjat on tallennettu kunnanarkistoon.

1. Ohjausryhmä

Kangasniemen kunta valitsi Elinvoimaa Kangasniemelle ohjausryhmän jäseniksi seuraavat henkilöt: Seppo Lappalainen, Kangasniemen yrittäjät ry., Jouko Häkkinen, Puulan kalastusalue, Keijo Mäenpää, PuulaGolf Oy, Esa Mäkinen, ravintola Puulaaki, Ilkka Lehto, Puula-Sport Oy, Henna Arkko, Karttaako Oy, Johanna Klemola, elinkeinolautakunta, Pekka Toivonen, kunnanhallitus (kunnanhallituksen päätös, liite), Mikko Korhonen, tekninen toimi, Jukka Siikonen, elinkeinotoimi, Kari Synberg, hankevetäjä ja rahoittajan edustajana ohjausryhmän kokouksiin osallistui Heli Gynther, Etelä-Savon maakuntaliitosta.

Ohjausryhmä valitsi 12.3.2014 järjestäytymiskokouksessaan puheenjohtajaksi Seppo Lappalaisen, varapuheenjohtajaksi Keijo Mäenpään ja sihteeriksi Kari Synbergin. Ohjausryhmä on suunnitelmansa mukaan kokoontunut viisi kertaa (järjestäytymiskokous, väliraportin kurkistustilaisuus sekä väliraportin hyväksymistilaisuus, loppuraportin kurkistamistilaisuus ja loppuraportin hyväksymistilaisuus).

2. Kuntakeskuksen/kirkonkylän kehittämisryhmä

Kuntakeskuksen kehittämisryhmä perustettiin 28.3.2014 ja ryhmän työskentelyyn ovat ottaneet osaa mm. seuraavat henkilöt: Henna Arkko (Karttaako Oy), Outi Nykänen (alueen asukas), Nina Kohvakka (Hiekkoin tila), Ilkka Lehto (Puula Sport), Matti Tolvanen (Kangasniemen seurakunta), Jarmo Snicker (Kangasniemen seurakunta), Esa Mäkinen (Ravintola Puulaaki), Leo Pakkanen (Kangasniemen osuuspankki), Matti Tulla (Tulla Ky.), Simo Hokkanen (Myllynranta Oy), Petri Pylvänäinen (Elcard Wireless Systems Oy), Jaana Laitinen

(Mainostoimisto JaNetti), Paula Pylvänäinen (Kangasniemen kunta), Jukka Siikonen (Kangasniemen kunta) ja Esa Kähärä (Kangasniemen kunta). Ryhmän kokoukset ovat olleet avoimia kaikille kiinnostuneille.

Työryhmän puheenjohtajaksi valittiin Outi Nykänen ja sihteeriksi Kari Synberg. Kirkonkylän kehittämisryhmä on kokoontunut hankkeen aikana 5 kertaa. Hanke toteutti kirkonkylän kehittämisen yhteydessä kaksi yleisötilaisuutta sekä järjesti Hillot Purkkiin pelin, joka mahdollisti kuntalaisten sanoa oma mielipiteensä kirkonkylän kehittämisestä. Peliin osallistui kaikkiaan 81 pelaajaa.

Kirkonkylän kehittämisryhmän työn jatkeeksi perustettiin 8.10 **Kangasniemen kehittämisyhdistys KAKE Ry.**, jonka puheenjohtajaksi valittiin Henna Arkko ja muiksi hallituksen jäseniksi Outi Nykänen, Suvi Laakkonen, Jani Savolainen, Petri Pylvänäinen ja Kari Synberg. Yhdistyksen toiminnantarkastajaksi valittiin Seppo Lappalainen.

3. Käräjäniemen kehittämisryhmä

Käräjäniemen satamahankkeen osalta kehittämistyö on edennyt pitkälle ennen Elinvoimaa Kangasniemelle hankkeen aloittamista. Käräjäniemi-työryhmien vetovastuu siirtyi hankkeelle sen käynnistymisen jälkeen 17.2.2014. Käräjäniemen kehittämistä varten on perustettu työryhmä ja sen työtä ohjaava ohjausryhmä vuonna 2013. Työryhmän ensimmäisessä kokouksessa päätettiin, että hankkeelle valitaan myös poliittisista päättäjistä koostuva ohjausryhmä. Ohjausryhmässä ovat olleet mukana kunnanjohtaja, Pekka Toivonen, tekninen johtaja, Mikko Korhonen, elinkeinolautakunnan (Johanna Klemola) ja teknisen lautakunnan (Anne Puikkonen) puheenjohtajat, valtuuston puheenjohtaja (Mikko Hokkanen) ja Simo Hokkanen. Ohjausryhmästä ei ole tehty virallista päätöstä, vaan ohjausryhmä toimii työryhmän tukena luonteeltaan epävirallisena ryhmänä. Ohjausryhmän jäsenet saivat vapaasti osallistua myös työryhmän kokouksiin. Työryhmän työskentelyyn ottivat osaa Synberg Kari (Elinvoimaa – projekti, Kangasniemen kunta), Siikonen Jukka (Elinkeinoasiamies, Kangasniemen kunta), Pylvänäinen Paula (Markkinointisihteeri, Kangasniemen kunta), Romo Jouko (Maankäyttötekniikko, Kangasniemen kunta), Aalto Kim (Rakennusmestari, Kangasniemen kunta), Lappalainen Seppo (kylä-aktiivi), Hokkanen Viljo (kylä-aktiivi), Arkko Henna (Kaavoitusinsinööri, Karttaako Oy), Häkkinen Jouko (Puula-aktiivi).

Käräjäniemen suunnitteluryhmän kokouksessa 7.2.2014 sovittiin, että ryhmän vetäjänä toimii Elinvoimaa Kangasniemelle hankkeen alettua Kari Synberg ja sihteerinä Henna Arkko. Ryhmään hankkeen muiden työryhmien tavoin saivat osallistua kaikki halukkaat.

Käräjäniemen kehittämistä käsiteltiin seuraavien osaprojektien kautta ja niissä vetovastuulliset olivat:

- 1) Pelisäännöt/Esisopimus/Osuuskunnan perustamistyön valmistelu, ks. Mainiemi-malli (Seppo Lappalainen, Viljo Hokkanen, Jouko Romo);
- 2) Käräjäniemi -käyttösuunnitelma, sisällön ja toimenpiteiden täsmentäminen/rajaus (Kim Aalto, Jouko Häkkinen, Seppo Lappalainen);
- 3) Kysyntä, markkinointi ja rahoitus -selvitys (Elinvoimaa Kangasniemelle -hanke/Kari Synberg, Jukka Siikonen);
- 4) Ympäristösuunnittelu ja kaavoitusasiat (Henna Arkko)

Käräjäniemen kehittämisryhmä on hankeen aikana kokoontunut 6 kertaa. Mainiemeen käytiin tutustumassa 30.5.2014. Käräjäniemessä järjestettiin 14.6.2014 yleisötilaisuus, jossa paikalla oli yli 50 henkeä. Käräjäniemen satamaosuuskunnan perustamistilaisuus pidettiin 18.7.2014. Tilaisuudessa 21 sataman käyttäjää allekirjoitti satamaosuuskunnan perustamisasiakirjan sekä samalla valitsi keskuudestaan hallituksen osuuskunnalle. Hallitukseen kuuluvat, Viljo Hokkanen, Jorma Kuitunen, Kari Laitinen, Tuula Koppanen, Tuomo Hokkanen ja Jorma Reinikainen. Kangasniemen kunta nimesi oman edustajansa, Tapani Nykäsen ja varalle Tapio Viljasen osuuskunnan hallitukseen. Satamaosuuskunnan järjestäytymiskokous pidettiin 21.9.2014, jossa puheenjohtajaksi valittiin Viljo Hokkanen.

4. Syvälahden alueen kehittämisryhmä

Syvälahden alueen kehittämisryhmä perustettiin 28.3.2014. Työryhmän työskentelyyn osallistuivat Keijo Mäenpää (PuulaGolf Oy), Juha Kemppi (Puula Management Oy), Jarmo Lehtimäki (PuulaGolf Ry.), Matti Tolvanen (Kangasniemen seurakunta), Jarmo Snicker (Kangasniemen seurakunta), Antti Lindqvist (Kangasniemen seurakunta), Reijo Pynnönen (Syvälahden lava/Kangasniemen Retkipaikkasäätiö), Jouko Häkkinen (Syvälahden lava/Kangasniemen Retkipaikkasäätiö), Olavi Heikkala, Leppäniemen lomakartano, Pekka Toivonen (Kangasniemen kunta), Jouko Romo (Kangasniemen kunta), Paula Pylvänäinen (Kangasniemen kunta), Jukka Siikonen (Kangasniemen kunta) ja Kari Synberg (Elinvoimaa Kangasniemelle hanke).

Työryhmän puheenjohtajana toimi Keijo Mäenpää, PuulaGolfista ja sihteerinä Kari Synberg. Syvälahden alueen työryhmä on kokoontunut 8 kertaa ja kerran on kokoonnuttu Syvälahden alueen, erityisesti Kiviniemen alueen katselmukseen.

5. Kyläseurat

Elinvoimaa Kangasniemelle hankkeen puitteissa on kyläseuroihin pidetty yhteyttä. Hanke järjestö kaksi tilaisuutta, joista ensimmäiseen (9.4) kokoukseen osallistuivat Juha Pajunen (Eteläinen kyläseura), Arja Hokkanen (Hokan seudun kyläyhdistys/Maaseutuseura), Päivi Lappalainen (Maaseutuseura), Heli Kuurre

(Kutemajärven kyläseura), Timo Jääskeläinen (Kutemajärven kyläseura), Anssi Gynther (Veej'jakajat Ry.), Pentti Nieminen (Suurolan kyläseura), Arja Nurmi (Kaihlamäen kyläseura), Pentti Rahikainen (Kaihlamäen kyläyhdistys), Marjatta Valkonen (Ruokomäen kyläseura/Veej'jakajat ry.), Ari Viljakainen (Koittilan kyläseura), Markku Laitinen (Koittila kyläseura), Erja Laitinen (Koittila kyläseura), Paula Pylvänäinen (Hokan seudun kyläseura/Kangasniemen kunta), Jukka Siikonen (Kangasniemen kunta) ja Kari Synberg (Elinvoimaa Kangasniemelle hanke/Eteläinen kyläseura).

Toinen kyläseuratapaaminen pidettiin 18.9 yleisötilaisuutena, johon osallistui 20 henkilöä. Tilaisuudessa Jarmo Vauhkonen, Etelä-Savon maakuntaliitosta, Jaana Strandman, Kangasniemen peruskoulun rehtori ja opetustoimen johtaja ja Henna Arkko, yhdyskuntasuunnittelija pitivät alustuksia.

B. Projektin markkinointi

Elinvoimaa Kangasniemelle –esiselvitysprojektia varten tehtiin markkinointisuunnitelma, jossa keskeisenä on yhteistyö paikallislehden, Kangasniemen kunnallislehden kanssa. Kunta on omilla kotisivuillaan kertonut laajasti hankkeen perustamisesta ja aukaissut idealaatikon kuntalaisille hanketta varten. Hankkeella oli myös oma Facebook-sivusto (<https://www.facebook.com/Elinvoimaa.Kangasniemelle?ref=profile>). Markkinoinnissa keskityttiin erilaisiin tapahtumiin osallistumiseen ja niissä hankkeen tavoitteiden esille tuomisesta. Hankkeen aikana toteutettiin erilaisia yleisötilaisuuksia kuntalaisille sekä kesäasukkaille.

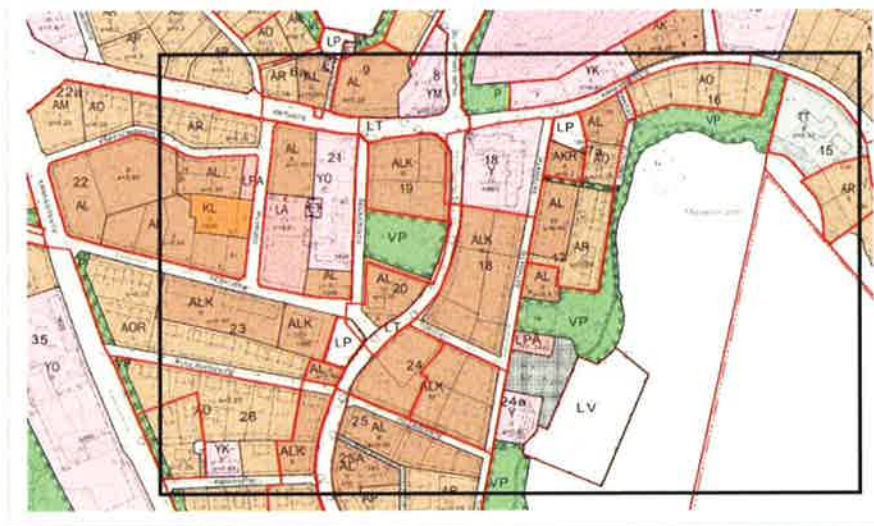
C. Projektin vetäjän toimet

Elinvoimaa Kangasniemelle projektipäällikkönä toimi (17.2.2014 - 16.10.2014) kokopäivätoimisena filosofian tohtori Kari Synberg. Projektipäällikön tekemistä töistä sovittiin, että tarkkaa päivä, viikko ja kuukausikohtainen tuntikirjanpitoa ei pidetä. Käytännössä työtä on ollut paljon myös työpäivän ulkopuolella iltaisin ja viikonloppuisin, koska hankkeentyöryhmien kokoukset ja yhteistyökumppanien tapaamiset ovat olleet usein varsinaisen työajan ulkopuolella. Projektipäällikkö on pitänyt tärkeimmistä tapaamisista, kokouksista ja tilaisuuksista erillistä pöytäkirjaa. Projektipäällikön keskeisinä toimintoina varsinaisen kehittämis- ja selvitystyön ohella ovat olleet kokouskutsujen lähettämiset, pöytäkirjojen kirjoittamiset, sekä kunnan hallinnon, yhteistyökumppaneiden ja hankkeeseen osallistuvien tahojen ajan tasalla pitäminen. Kokouspöytäkirjat ja muistioiden on tallennettu Kangasniemen kunnan arkistoon ja sähköiseen järjestelmään. Projektipäällikkö on nostanut esille hankkeen aikana erilaisia uusia kehittämiskohteita. Hankkeen aikana on ehdotettu Kangasniemen kunnan talousarvioon joitakin esityksiä.

4. KUNTAKESKUS JA SEN KEHITTÄMINEN

Motto: ” Kirkonkylä (kuntakeskus) on kuollut - eläköön kirkonkylä (kuntakeskus)”.

Kangasniemen kirkonkylän keskustaajamaan voidaan laskea kuuluvaksi kokonaisuudessaan Meijerinlahdesta Luotsilahteen saakka ulottuva ranta-alue, joka antaa erinomaiset puitteet yritystoiminnan, kaupan, matkailun ja virkistys tarpeisiin.

Kuvio 1. Kuntakeskuksen karkea aluerajaus.

4.1 Kirkonkylän keskeinen kysymys

Kangasniemen kunnan ja erityisesti kuntakeskuksen kehittämiseen ei riitä pelkästään nykytilan hiominen, vaan se edellyttää merkittävää uudistumista ja uudenlaista ajattelua. Monet tulevaisuuden skenaariot ja lähivuosien näkymät edellyttävät kunnilta sekä kuntalaisilta voimakasta panostusta kirkonkylän kehittämiseen. Kangasniemen kuntakeskuksen kehittämisessä projektin lähtökohtana on ollut synnyttää keskustelua ja uudentyypistä sektorirajoja ja toimintatapoja rikkovaa avointa ja vuorovaikutteista yhteistyötä. Siinä kärkenä on paikallisten ihmisten ja toimijoiden todellinen mukaan ottaminen suunnitteluun. Kyse on yhteisöllisyydestä ja sen hyödyntämisestä, siis paikallisyhteisökeskeisestä yhteistyöstä. Oman kirkonkylän tulevaisuus, elinvoimaisuus ja uusiutumispotentiaalin hyödyntäminen on pitkälti paikallisyhteisön oman tekemisen varassa. Jotta keskuksen kehittämisestä syntyy kunnanjohdolle uusi strateginen työväline, kunnan on aidosti sitouduttava ja johdettava kehitystyötä.

Elinvoimaa Kangasniemelle esiselvityshanke ei ole toiminut yksinään näiden kehittämistarpeiden esiin tuomisessa, vaan on verkostoitunut Etelä-Savon alueella pienten keskusten, **PIKE – kampanjan**⁵ yhdeksi toimijaksi. Tällä tavoin verkostoitumalla hankkeessa saadaan jatkuvasti lisätietoa siitä, miten muualla Etelä-Savon alueella on toimittu keskustaajamien kehittämisessä.

Kangasniemen kuntakeskuksen keskeiset kehittämiskysymykset liittyvät yleiseen siisteyteen, torialueen vilkastuttamiseen, ydinkeskustan liikennejärjestelyihin ja yrittäjien yhteistoimintaan sekä verkostoitumiseen.

Kunnan keskustaajaman kehittäminen vaikuttaa koko kunnan toimintaan ja tärkeää on hahmottaa se koko kunnan vetovoimaisuuden sekä elinvoimaisuuden mittarina ja löytää kuntakeskukselle uskottava kehittämisvisio. Tähän ei ole olemassa valmista lakisääteistä prosessia tai mallia.

Elinvoimaa Kangasniemelle esiselvityshankkeen aikana esiin nousseiden ideoiden ja kehittämisajatusten esille pitämistä ja jatkotyöskentelyä varten on päätetty perustaa kirkonkyläyhdistys (perustamiskokous 8.10.2014), joka osaltaan tulee myös toimimaan kunnan alueella toimivien muiden yhdistysten tukiohjelmaana. Yhdistyksen toiminta onnistuessaan täyttää ne toivomukset saada paikallisten asukkaiden ääni, toiveet ja halut paremmin kuuluviksi kunnanhallinnon tietoisuuteen. Elinvoimaa Kangasniemelle hankkeen keskeisenä tavoitteena on ollut aktivoida paikallisyhteisö toimimaan yhteisen kuntakeskuksen hyväksi. Samalla tavoitteena on ollut verkostoida keskustaajaman asukkaat ja yritykset niin, yhteinen tavoite on mahdollista määrittää.

Keskuksen kehittämisvalmiuden selvittämiseksi avainkysymyksiä ovat: Kuuluuko keskuksen elinvoimaisuus, tulevaisuus ja kilpailukyky kunnan edunvalvonnan ykköskoriin ja siihen ollaan valmiita panostamaan vai jääkö se muiden tärkeiden asioiden kehittämisen varjoon? Mikä on Kangasniemen kunnan kehittämisvalmius kuntakeskuksen kehittämisessä?

Käytännössä todellinen kehittämisvalmius voi olla hyvin erilainen kuten:

- *nollavaihtoehto eli keskuksen kehittäminen koetaan nykytilanteessa tarpeettomaksi, taantuminen hyväksytään*
- *valmiutta on vain keskuksen pistemäisten ongelmien ”täsmäkehittämiseen”*
- *valmiutta on jonkin osa-alueen (tapahtumat, matkailu...) kehittämiseen*
- *keskuksen kokonaisvaltainen kehittäminen ja uusiutuminen koetaan laajasti erittäin tärkeäksi, kehitystyö perustuu yhteisesti hyväksyttyyn visioon ja siihen on sitouduttu*

⁵ <http://www.esavo.fi/pike>

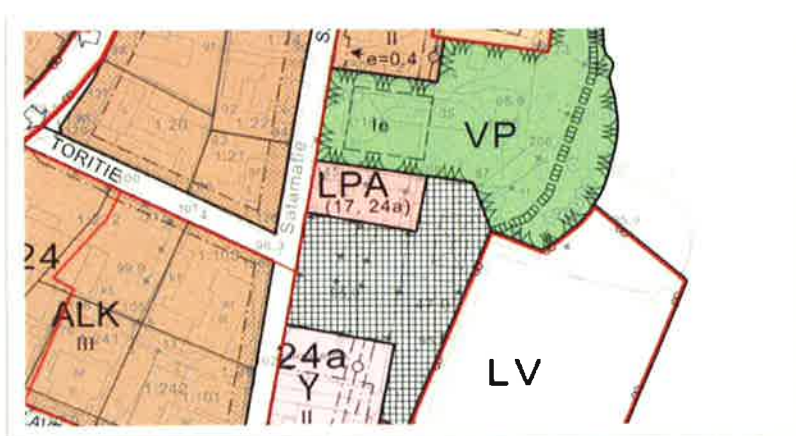
Elinvoimaa Kangasniemelle –esiselvityshankkeen aikana on selvinnyt, että kunnassa on tähän asti ollut valmiutta osa-alueiden ja joidenkin pistemäisten ongelmien kehittämiseen. Kirkonkylä on kuitenkin postikortti ulospäin ja toisaalta toimiva kirkonkylä on koko kunnan elinvoimaisuuden mittari. Jotta kokonaisvaltaiseen kehittämiseen tullaan kiinnittämään aikaisempaa enemmän huomiota, on kirkonkylän kehittäminen otettava kunnan tärkeäksi painopistealueeksi.

Esitetään, että kirkonkylän kehittäminen otetaan tulevissa kuntastrategioissa kunnan tärkeäksi kehittämisen painopistealueeksi.

Perustelut: Kirkonkylän elinvoimaisuus kertoo hyvin myös ulkopuolisille, satunnaisille kävijöille ja matkailijoille asukkaiden ja kunnan päättäjien halusta ja tahdosta toimia yhteisen tulevaisuuden puolesta. Toimiva kirkonkylä pystyy säilyttämään asukkaiden kannalta tärkeät palvelut ja harrastusmahdollisuudet tulevaisuudessakin. Kangasniemi asumis-, työskentely- ja elämysympäristönä on säilyttämisen arvoinen asia, jota elävä kirkonkylä tukee.

4.2 Torialue

Torialueen kehittämiseen liittyen on tehty vuosien varrella useita erilaisia kehittämissuunnitelmia, jotka pääosin on toteutettu. Suunnitelmien toteuttamisesta huolimatta tavoitteisiin ei ole päästy, vaan torialue on edelleen hiljainen paikka. Torialue kuitenkin mahdollistaa kuitenkin nykyisellään monipuolisen tapahtuma- ja kulttuurimahdollisuudet. Tässä projektissa ei nosteta esille, eikä suunnitella torialueelle suuria rakenteellisia ja kaavoituksellisia muutosehdotuksia. Huomio keskittyy enemmän pieniin torialueen viihtyisyyttä lisääviin seikkoihin sekä toiminnollisuuden parantamiseen.

Kuvio 2. Toritie, Satamatie ja torialue

Kuntalaisten mielipiteitä kirkonkylän eri kehittämiskohteista kysyttiin myös Hillot Purkkiin pelin avulla. Hillot purkkiin –pelin on Henna Arkko kehittänyt apuvälineeksi pienten kirkonkyläkehittämisen. Peli tekee todeksi kirkonkylän todellisuuden, kehitettävää ja parannettavaa on paljon, mutta resursseja vähän. Kangasniemellä peli oli esillä ensin torilla, ravintola Puulaakin edessä, sen jälkeen S-marketin aulassa ja vielä kunnantalon aulassa. Pelin ideana oli laittaa kuvitteellinen euron seteli, hillo (arvoltaan 10, 50 tai 100 euroa) siihen purkkiin, joka oli pelaajan mielestä tärkein torin kehittämisen kohde. Kaikkiaan peliin osallistui 81 pelaajaa. Elinvoimaa Kangasniemelle –hankkeen perustama kirkonkylän kehittämisryhmä päätti nostaa pelin avulla esille 9 erilaista kehittämisideaa. Ideat valittiin erilaisissa keskusteluissa, Elinvoimaa Kangasniemelle idealaatikkoon tulleiden ehdotusten sekä Kunnallislehden mielipidekirjoitusten perusteella. Ensimmäiseen kolmen ehdotuksen teemana oli tori kirkonkylä yhteisenä olohuoneena. Seuraavan kolmen ehdotuksen teemana oli torin saavutettavuus ja kolmen viimeisen ehdotuksen teemana oli torin toimintatapa ja järjestäminen.

Eniten hilloa sai ensimmäisen teemaryhmän ehdotus ”kesäpäiviin tekemistä”, joka tarkoitti mm. mini-golfkentän rakentamista, pienpelikenttää mm. mölkyä pelaamista varten ja melontaan ja soutuun liittyvien välineiden vuokraamista. Toiseksi eniten hilloa sai myös ensimmäisen teeman ehdotus ”talviset riennöt”, joka piti sisällään sellaisia asioita, kuten se, että torilta talvisaikaan on luonteva yhteys jäälle, jouluna ja uutena vuotena torille järjestetään pienimuotoisia tapahtumia ja kahvilatoimintaa. Torille halutaan talvisaikaan myös luistelualue ja kunnollista valaistusta. Kolmanneksi eniten hilloa sai niin ikään ensimmäisen teeman ehdotus ”leikkipaikka lapsille”. Tori ei tunnu lasten paikalta tällä hetkellä ja sinne halutaan rakentaa kunnollinen, pienimuotoinen lasten leikkipaikka. Torista halutaan tehdä vanhempia ja lasten yhteinen olohuone, jossa kaikki viihtyvät. Paljon hilloa saivat myös ajatukset, että torimyynti rajataan vain torille ja alueelle rakennetaan lisää parkkipaikkoja.

Yhteenvetona voidaan sanoa, että torille kaivataan elämää ympäri vuoden, myös ilta-aikaan. Kangasniemen tori mielletään ainutlaatuiseksi kirkasvetisen Puulan rannalle olevaksi paikaksi, joka tällä hetkellä ei vastaa sille asetettuja odotuksia ja toiveita. Esitetyt ehdotukset eivät edellytä suuria resursseja lukuun ottamatta ehkä pysäköintipaikkojen rakentamista. Hankkeessa nostetaan esille joitakin helposti toteutettavissa olevia ehdotuksia.

Minigolf-rata on suunniteltu perustettavan aikaisempien suunnitelmien mukaan Grilli-Ravintola Puulaakin taakse nk. täyttömaalle. Kyseinen maakaistale on tällä hetkellä lähes käyttämätön. Maakaistaleelle on vuonna 2013 sijoitettu Hiski Salomaan muistopatsas, joka sopii alueelle, vaikka sinne rakennettaisiin minigolf-

rata. Arvioiden mukaan yhden reiän rakentaminen maksaa noin 500–2000 euroa⁶ ja suunnitellut 8-9-reikäisen radan rakentamiskustannukset ovat noin 6000 euroa, jos se toteutetaan paikallisten yrittäjien rakentamana. Maanparannustöihin arvioidaan tämän lisäksi tarvittavan noin 2000 euroa.

Esitetään kunnan talousarvioon Minigolf-radan rakentamista varten 2000 euron varausta, joka on mahdollista käyttää mm. rataa liittyviin maanparannustöihin.

Kokonaiskustannukset: 8000 euroa, josta kunnan osuus 2000 euroa.
Aikataulu: Kevät 2015
Toteuttaja: Kunta, itse radan toteuttaja, paikalliset yrittäjät.

Perustelut: MiniGolf elävöittää merkittävästi torialuetta ja lisää alueen kiinnostavuutta kuntalaisten ja matkailijoiden keskuudessa. Jos rata rakennetaan nyt lähes joutomaana olevaan Puulaaki-ravintolan takana olevalle täyttömaalle, se ei häiritse muuta torin toimintaa ja rannan tämä osaa saadaan järkevään käyttöön.

Torilta puuttuu pienimuotoinen lasten olohuone – **lasten leikkipaikka**. Monissa kunnissa ja kaupungeissa juuri torille on sijoitettu pienimuotoinen lasten oleskelutila, joka toisaalta elävöittää toria ja toisaalta tuo perheet viihtymään torille sekä lisää torikauppiaiden myyntiä. Jo muutamalla tuhannella eurolla torille saa helposti pienimuotoisen leikkipaikan.

Esitetään kunnan talousarvioon lisättäväksi 10 000 euron suuruinen summa leikkivälineiden hankkimista ja niiden torille asentamista varten.

Kustannukset: 10 000 €
Aikataulu: 2015 kevät
Toteuttaja: Kangasniemen kunta

Perustelut: Lasten pienimuotoinen leikkipaikka tuo torille uutta aktiivisuutta ja iloisuutta, sekä torimyyjille uusia asiakkaita.

4.3 Jatkotoimenpiteitä ja hankeaihoita

Kirkonkylän kehittämiseksi on hankkeen aikana noussut esille useita erilaisia jatkotoimenpide-ehdotuksia, joista osa liittyy torialueen kehittämiseen ja osa kirkonkylän yleiseen kehittämiseen. Seuraavassa on lyhyt lista joistakin esille nousseista ideoista.

⁶ http://www.adventuregolf.fi/Pdf-filer/Minigolfbrochure_Finland_high.pdf

- **Puulanmaa.** Hanke tulee kehittämään Puulan alueen luonnonvarojen hallintaa ja luonnon monimuotoisuutta sekä matkailua (tarkempi selostus hankeideasta jaksossa 7.4).
- **Kangasniemen kirkonkylän laatukäsikirja.** Kirkonkylän laatukäsikirja on hyvä työväline keskustaajaman jatkotoimenpiteitä mietittäessä. Laatukäsikirja on eräänlainen toimintaohje, jossa esitetään kirkonkylän yleisilmeeseen vaikuttavat tekijät ja samalla ohjeistetaan tavoitteisiin pääseminen. Laatukirjan toteuttamissuunnitelmat olisivat ohjeellisia, mutta ohjaavat viranhaltijoiden toimintaa.
- **Pienten askelten toimenpiteet.** Torialueen, mutta myös muun kirkonkylän alueen viihtyisyyttä sekä siisteyttä voidaan lisätä pienillä asioilla, kuten lisäämällä istumapaikkoja, roskapönttöjä ja kukkaistutuksia.
- **Torialueen isännöinti.** Torialueelle tarvitaan isäntä, esimerkiksi ulkoistamalla tehtävä mahdolliselle perustettavalle kirkonkyläyhdistykselle tai jollekin muulle toimijalle.
- **Torikauppa kukoistamaan.** Tavoitteena on innostaa kaikki keskustaajan alueella toimivat torikauppiaat ja ainakin osa jätelöymyyjistä siirtymään torialueelle, nyt osa torikauppiaista pitää kojujaan ja teltojaan muualla kuin torilla.
- **Myyntikojut torille.** Monet kunnat ovat päätyneet myyntikojujen hankkimisesta toreilleen. Kirkonkylän kehittämisryhmän keskusteluissa myyntikojut ovat nousseet esille ja niihin on myös viitattu Elinvoimaa hankkeen ideaalatiikkoon tulleissa ehdotuksissa. Kunnan 2012 järjestämän ideakilpailun ensimmäisen palkinnon saaneessa ehdotuksessa ehdotetaan torille myyntikojuja. Ne jäsentäisivät paremmin torimyyntiä ja tekisivät torista aktiivisemman. Oleellista myyntikojujen hankkimisessa on myös se, että ne sopivat torialueen ympäristöön ja läheisen Pirtin perinnepuiston rakennelmiin.
- **Torialueen valaistus.** Torialueen valaistus kaipaa ehostusta. Osa torin valaisimista ei toimi ja muutoinkin niiden sijaintia on harkittava tarkemmin. Vuonna 2012 kunnan järjestämässä ideakilpailussa palkituissa ehdotuksissa kiinnitettiin myös huomiota torin valaistukseen, torin siistimiseen ja sataman kuntoon.
- **Kirkonkylän venesataman kunnostaminen.** Kirkonkylän venesatama tarvitsee kunnostusta ja päivittämistä. Kirkonkylän työryhmässä eri kokouksissa on keskusteltu sataman käyttöön ja kuntoon liittyvistä asioista. Myös internetin keskustelupalstalla on Kangasniemen satama mainittu useaan kertaan, lähinnä positiivisessa merkityksessä⁷. Työryhmässä on kuitenkin todettu, että venesatama on osiltaan vanhentunut. Nykyaikaiset veneet eivät helposti pääse venepaikoille ja osaltaan veneistä on vaikea nousta satamaan. Sataman toiminnan parantamiseksi laitureiden kuntoon ja toimintaan tulee kiinnittää huomiota.
- **Vuokravälinepalvelu satamaan.** Kangasniemen keskustassa on tarvetta välinevuokrauspalveluille. Jatkotoimenpiteitä tulee selvittää välinevuokraustoiminnan käynnistämistä torialueella ja satamassa.
- **Matkailuneuvonnan siirtäminen asiakkaiden luo.** Matkailuneuvonnan siirtäminen torialueelle tai Otto Mannisen tien varteen on noussut esille useissa aloitteissa. Matkailuneuvonnan siirtämistä tulee selvittää jatkotoimenpiteitä harkittaessa. Logistisesti ja toiminnallisesti paras paikka lienee Toritien, Otto Mannisen tien ja Keskustien risteyskohdan läheisyydessä. Myös matkailuneuvonnan ulkoistamista on harkittava.
- **Pysäköintiongelmien ratkaisu.** Kirkonkylän pysäköintipaikkoihin toivotaan ratkaisua. Ideasinkotapaamisessa 16.9.2014 työryhmän jäsenet harkitsivat mm. kirkonkylän keskustassa olevien tyhjiä tonttien hankkimista kunnan hallintaan, joko vuokraamalla, maanvihoilla tai sitten ostamalla, jotta pysäköintiasiat saadaan hallintaan. Kangasniemen kunnan ja ELY-keskuksen yhdessä vuonna 2013 tekemät liikennesuunnitelmat toteutettuna ovat hyvä myös hyvä osaratkaisu tilanteeseen.

⁷ <http://keskustelu.suomi24.fi/node/2441407>

- **Opasteet opastamaan.** Opasteiden uusiminen ja yhdenmukaistaminen on noussut esille hankkeen aikana useassa yhteydessä. Kirkonkylän yleisilmeeseen voidaan vaikuttaa uudistamalla ja yhdenmukaistamalla opasteita. Näin on tehty monissa muissa kunnissa, joissa näillä uudistuksilla on kirkonkylän yleisilme saatu huolellisemmaksi.
- **Meijerin alue.** *Kirkkoniemessä sijaitseva* entisen Meijerin alue rakennuksineen on yksityisessä omistuksessa, alueen ja siellä sijaitsevat kiinteistöt omistaa Myllynranta Oy. Alueelle on tehty omistajan toimesta erilaisia vaihtoehtoisia kehittämissuunnitelmia⁸, joiden keskiössä ovat korkeatasoiset asuinhuoneistot ja viihtyisä hoivakiinteistö (Sanatorio Puula). Alue tarjoaa mahdollisuuksia toisaalta matkailukohteena, mutta se on myös museo- ja kulttuurikohde. Suunnitelmien toteutuessa Meijerin alue lisää keskustaajaman elävyyttä.

Toisin sanoen Kangasniemen ydinkeskustasta ja erityisesti torista voidaan luoda hyvin yksinkertaisin järjestelyin viihtyisä oleskelupaikka, esimerkiksi lisäämällä hoidettuja pysäköintipaikkoja, oleskelupaikkoja, kukkalaatikoita, penkkejä, roskakoreja jne. Sesonkiaikoina tori voisi olla pitempään auki ja torilla voisi olla enemmän ja monipuolisesti tapahtumia. Torilla voisi olla myös viikkoteemoja liittyen esim. kalastukseen, lähiruokaan ja luomutuotteisiin jne.

Vapaa-ajan asukaskyselyn⁹, joka toteutettiin vuonna 2013, perusteella voidaan todeta, että Kangasniemen torilta halutaan hankkia erityisesti lähialueiden tuotteita. Torilla tai sen välittömässä läheisyydessä tulisi sijaita matkailuinfo ja (ympärivuotinen) torikahvila. Kunnan asukkaat, kesäasukkaat ja muut matkailijat kaipaavat tietoa kunnan mahdollisuuksista, eikä tekninen kehittyminen ole juurikaan vähentänyt fyysisen matkailuneuvonnan tarvetta¹⁰. Torialueen kehittämisessä sen painopiste tulee kuitenkin olla torin käyttäjän jatkaminen. Joka tapauksessa tori tule olemaan hiljainen paikka talviaikaan.

5. KÄRÄJÄNIEMEN SATAMA-HANKE

Käräjäniemen satamahanke on kunnan kannalta matkailullisesti tärkeä kohde, jonka johdosta sataman kehittämistä tullaan jatkamaan. Alueen kehittämisessä tavoitteena on monipuolinen vene- ja vesistömatkailua palveleva palvelukeskus. Palvelukeskuksen käsite on laaja. Pienimuotoisena se merkitsee toimivaa satamaa, josta löytyy perusinfra (laiturit, pysäköintipaikat ja jätehuolto/wc), laajemmin ajateltuna se voi olla sitä, että venesatamassa on monenlaisia palveluja, yrittäjiä ja yrittäjyyttä. Kyseessä on pitkäaikainen kehittämistoiminta, jossa tavoitteeseen päästään mahdollisesti vasta 10 - 20 vuoden kuluttua. Elinvoimaa Kangasniemelle esiselvityshankkeen osalta Käräjäniemen kehittämistavoite on täyttynyt, kun alueelle perustettiin satamaosuuskunta ja hanke jatkuu suunnitelmien mukaisesti.

⁸ http://www.kangasniemi.fi/kunta/tekninen/kaava/K15_muutosluonnos.pdf

⁹ http://www.kangasniemi.fi/ajankohtaiset/pdf/Vapaa_ajan_asukaskyselyn_tulokset.pdf

¹⁰ Ella Hämäläinen & Anastasia Mysirlakis. Matkailuneuvonnan tulevaisuus. Opinnäytetyö, Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu 2013. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/66001/Ella_Hamalainen%20Anastasia_Mysirlakis.pdf?sequence=1

5.1 Kärjäniemen sataman suunnittelutilanne

Kärjäniemen venesataman kehittämistyö käynnistyi ennen Elinvoimaa Kangasniemelle hankkeen käynnistymistä, 6.11.2013 Kangasniemen kunnan elinkeinotoimen kokoon kutsuman suunnitteluryhmän maastopalaverilla. 7.2.2014 suunnittelutyöryhmä piti toisen palaverin, jossa päätettiin, että Elinvoimaa Kangasniemelle hanke ottaa vastuun Kärjäniemen suunnittelutyöstä hankkeen käynnistettyä 17.2.2014. Tässä 7.2.2104 pidetyssä palarissa sovittiin yleiskaavamuutostyön käynnistämisestä ja satama-alueen maankäyttösuunnitelman laatimisesta. Suunnittelualueella on voimassa Kangasniemen kunnanvaltuuston 26.5.2003 hyväksymä Puulan rantaosayleiskaava. Kaavamuutos on jo työn alla ja nopeimmalla mahdollisella tavalla kaava on valmis 2014 lopussa tai viimeistään keväällä 2015 (ilman valituksia ja muita hidasteita). Suunnitelmien mahdollistamista varten tulee alueen yleiskaavaa muuttaa. Kaavamerkinnoissa pyritään noudattelemaan kuitenkin Puulan alkuperäisen rantaosayleiskaavan merkintöjä.

Kärjäniemen satamasta on tehty 4 erilaista käyttösuunnitelmaa, jotka ovat nähtävissä kaavaselostuksen liitteenä mm. kunnantalolla. Kolme suunnitelmaa ovat myös nähtävissä Elinvoimaa Kangasniemelle – esiselvityshankkeen väliraportissa. Suunnitelmat ovat kuitenkin vasta alustavia, lopullisen toteutuksen näyttää aika ja siitä tulee vastaamaan Kärjäniemen satamaosuuskunta. Kärjäniemen käyttösuunnitelmat on pääosin tehnyt Henna Arkko Karttaako Oy:n¹¹ toimesta.

Aikanaan toteutettavasta käyttösuunnitelmasta huolimatta Kärjäniemen kehittämisryhmä katsoo, että vuoden 2014 osalta Kärjäniemen rinteitä tulee siistiä puustosta, avata näkymiä ja raivata rantaa sekä siistiä nykyistä laituri-aluetta vesakoista. Nämä toimenpiteen helpottavat alueella liikkumista. Raivatusta ja avatusta maastossa on helpompaa tehdä mittaustöitä, tutkia maaperää sekä mallintaa maastoon mahdollisia rakentamisia, kaivantoja yms. ja vanhojen rakennusten kohtalo tulee päättää sekä ryhtyä toimeen. Kun osuuskunta neuvottelee kunnan kanssa sopimuksen maa-alueiden hallinnasta, samalla kannattaa neuvotella, mitä olemassa oleville rakennuksille saa ja voi ja pitää tehdä. Yksi vaihtoehto on, että mäen päällä olevat rakennukset voisi kaikki purkaa ja raivata pois tai myydä tarvitsevalle. Rantasaunan voisi antaa vielä olla toistaiseksi. Se voi toimia toistaiseksi melojien välinevarastona sekä pukeutumistilana. Melojia varten rantaa olisi syytä tasata, raivata ja parantaa rantautumismahdollisuuksia. Myös parkkipaikan alueen raivaamista tulisi jatkaa ja aloittaa mm. uuden roskien keräyspisteen sekä BioWC:n rakentaminen.

¹¹ <http://www.karttaako.fi/>

5.2 Rahoitus

Käräjäniemen satamahankkeen keskeiset kysymykset ovat satamaosuuskunnan perustaminen ja rahoitus sekä jatkokehittäminen matkailun ja palvelujen monitoimialueeksi. Käräjäniemen kehittämisryhmässä on laskettu kustannusvaikutuksia mm. polttoainejakelupisteen ja septi-aseman sekä varastohallin jne. rakentamiseksi alueelle. Näitä kustannusvaikutuksia ei esitetä loppuraportissa, koska niiden toteuttaminen alkaa aikaisintaan vaiheittain vuonna 2015 ja niistä vastaa perustettu satama-osuuskunta. Tässä loppuraportissa esitetään kuitenkin Käräjäniemen kehittämisryhmän ehdotukset vuosien 2014 ja 2015 osalta liittyen kunnan talouteen. *Työryhmän ajatuksena on ollut, että myös kunta on velvollinen panostamaan alueen kehittämiseen jatkossakin mm. vierasvenesatamaa ja pelastustoimia/pelastustietä.*

Vuosi 2014

Esitetään, että laitureiden jatkamiseen tarkoitetut 40 000 euroa käytetään rannan sekä parkkialueen raivaamiseen, jäteaseman ja biokäymälän rakentamiseen tien yläpuoliselle alueelle vuoden 2014 aikana.

Kangasniemen kunta	Alustava kustannusarvio	Budjettivaraus 2014
Rannan ja pysäköintialueen raivaaminen ja muut työt	34 000 €	40 000 €
Jätepisteen rakentaminen ja siirto parkkipaikalle	4000 €	
BioWC/Kompostoiva käymälä	1000 €	
Muut työt	1000 €	

Perustelut:

- Esitys perustuu Käräjäniemen työryhmän käsityksiin. Kunnanhallitus linjasi 22.9.2014, että nämä toimenpiteet tulee tehdä sen jälkeen, kun alueelle on tehty lopullinen toimenpidesuunnitelma talousarvioineen.
- Esitetyillä toimenpiteillä saadaan kuitenkin työryhmän mukaan Käräjäniemen kehittämishanke nopeasti käyntiin ja toteutettu osa sataman käyttäjien tärkeimmistä toivomuksista (kyselytutkimuksen perusteella): pysäköinnin ja siisteyden parantaminen.
- Osalla em. rahasummasta voidaan myös korjata nykyisiä laiturirakenteita;
- Satamaosuuskunnan perustaminen heinäkuussa 2014 antoi kasvot toiminnalle ja sataman markkinoinnille sekä on nyt kunnan sopimuskumppani;
- Kunnan ja satamaosuuskunnan sopimusneuvottelut ovat käynnissä, alue siirtynee osuuskunnan hallintaan 2015;
- Kaavamuutos on parhaillaan viranomaiskäsittelyssä ja valmistunee vuoden 2014 lopussa tai vuoden 2015 alkupuolella, jonka jälkeen tehdään lopullinen toimintasuunnitelma;

Vuosi 2015

Vuonna 2015 perustettu satamaosuuskunta huolehtii Käräjäniemen satama-alueesta ja sen kehittämisestä, joka tulee vaikuttamaan alueen toimintojen rahoittamiseen keskeisesti.

Esitetään, että kunta varaisi vuoden 2015 talousarvioon 50 000 euron suuruisen summan Käräjäniemessä tehtäviin toimenpiteisiin.

Kangasniemen kunta	Alustava kustannusarvio	Talousarvioesitys
Alueen LVI-työt	45 000 €	50 000 €
Muut työt	5000 €	

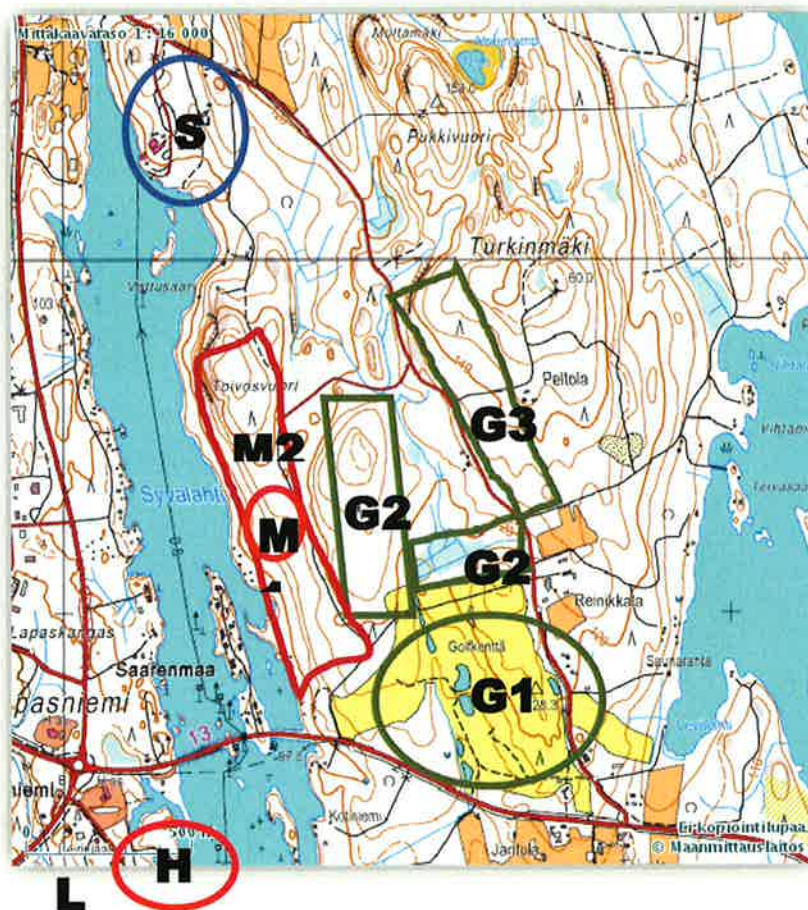
Perustelut:

– Kunnanhallitus käsitteli kokouksissaan 28.5.2014 sekä myös 22.9.2014 kunnan osuutta Käräjäniemen kehittämisessä ja totesi, että kunnalla ei ole todennäköisesti mahdollisuutta antaa suoraa taloudellista tukea vuoden 2015 aikana sataman kehittämiseen. Kunta voi kuitenkin tukea kehittämistyötä lainarahalla tai jollakin vastaavalla tavalla. Käräjäniemen toiminnan kannalta vesi, viemäri ja sähkö ovat keskeisiä toimintaan vaikuttavia tekijöitä. Käräjäniemen kehittämisryhmän mielestä, jos kunta ei voi tukea suoraan alueen LVIS-rakentamista, kunnan tulee jatkossa kuitenkin tehdä tarvittavat tukitoimet (laina tai lainojen takaus), jotta osuuskunta voi toteuttaa alueen kehittämissuunnitelmat suunnitelmat.

6. SYVÄLAHDEN ALUE

Syvälahden alue sijaitsee valtatie 13 molemmin puolin niin, että Golf-kenttä ja Syvälahden lava tien Itä-puolella ja kunnan hotellitontti ja leirintäalue Länsi-puolella. Matkaa kunnan keskustaan on kauimpana sijaitsevalta Syvälahden lavalta n. 4,5 km, kun taas leirintäalueelta ja suunnitellulta hotellialueelta vain noin kilometri. Syvälahden alueen työryhmä on tarkastellut kutakin osa-aluetta (hotellitontti, leirintäalue, loma-asuntomessualue, PuulaGolf ja Syvälahden lava) erikseen 6 -portaisen jaottelun pohjalta (tarkastelut esitetty projektin väliraportissa). Tarkasteluissa lähtökohtana ovat tämän hetkiset plussat ja miinukset, mahdollisuudet ja uhkat, sekä rahoitukseen liittyvät tekijät ja jatkotoimenpiteet. Syvälahden alueelle sijoittuvat kunnan keskeisimmät matkailukohteet, kunnan kärkituotteet, Syvälahden lava (S-merkintä kartassa) ja PuulaGolf (G-merkintä kartassa) ja Kiviniemeä on tarkasteltu toiminnallisena osana Syvälahden aluetta. Kiviniemessä on hotellirakentamiseen suunniteltu tontti (H-, merkintä kartassa) sekä Kiviniemen leirintäalue (L-merkintä kartassa).

Kuvio 8: Syvälahden alue

Merkkien selitykset:
 H = hotellitontti
 L = leirintäalue
 M1 = mökkialue, messualue
 M2 = mökkialue, jatkalueet
 S = Syvälahden lava
 G1 = PuulaGolf 9, nykyinen
 G2 = PuulaGolf 12, jatko
 G3 = PuulaGolf 18, optio

Syvälahden alueen sekä Kiviniemen alueen kehittämisessä keskeisintä on, että alueen kaikki osat vaikuttavat toinen toisiinsa. Kehittämisen pullonkaula on lyhytaikaisen majoituskapasiteetin tarve Syvälahden ja Kiviniemen sekä kirkonkylän alueella. Toisaalta loma-asuntoalueen rakentaminen lisäisi oleellisesti alueen majoituskapasiteettiä ja samalla toisi lisää asiakkaita sekä PuulaGolfille, Syvälahden lavalle sekä myös muutoinkin merkittävää tulovaikutusta kunnalle. Loma-asuntoalueen rakentaminen mahdollistaisi myös golf-kentän laajennussuunnitelmien toteuttamisen, jolla on merkittäviä kerrannaisvaikutuksia kunnan matkailijamääriin. Kiviniemen hotellihanke sekä leirintäalueen peruskorjaus parantavat huomattavasti lyhytaikaisen majoituksen mahdollisuuksia. Myös Salmelan leirikeskuksen kehittämissuunnitelmat toteutuessaan osaltaan tulevat parantamaan lyhytaikaisen majoituksen mahdollisuuksia.

Syvälahden alueen kehittämisen haasteena ovat jatkossakin taloustilanne Suomessa sekä laajemminkin koko Euroopassa sekä Ukrainan sodan vaikutukset matkailijamääriin alueella. Myös Kangasniemen kunnan talvimatkailu on vielä jossakin määrin jäsentymätöntä, eikä houkuttele riittävästi matkailijoita, jotta mm. mahdollisen hotellin toiminnan kannattavuus olisi helppoa toteuttaa. Talvimatkailun kärkituote puuttuu

alueelta. Toisaalta Kangasniemen kunnan suuri tapahtumatarjonta helpottaa hankkeiden toteuttamista. Lisäksi yhteistyö mm. lähistöllä olevien talvimatkailukohteiden kuten Häkärinteet kanssa, voi tuoda ratkaisuja talviaikaiseen matkailuun. Toisin sanoen haasteita Syvälahden sekä Kiviniemen alueen kehittämiseen on paljon.

6.1 Hotellitontti ja Leirintäalue

Syvälahden alueen kehittämisryhmä on kokouksissaan miettinyt Kiviniemen alueen käytön tehostamista samalla kun kunta aktiivisesti etsii mahdollisia ostajia hotellitontille. Työryhmän mielestä Kiviniemen leirintäalue on kehittämisen suhteen avain asemassa. Kiviniemen leirintäalueen omistaa Kangasniemen kunta, joka on vuokrannut alueen yksityiselle yrittäjälle, joka puolestaan on sopimuksen mukaisesti siirtänyt vuokraoikeuden kolmannelle osapuolelle. Alueen isännöinnistä vastaa Leppäniemen lomakartano (<http://www.lomakartano.fi/>). Sopimus Kiviniemen isännöinnistä päättyy vuonna 2016.

Työryhmässä on todettu, että hotellitontilla olevat karavaani-paikat, jotka aikaisemmin kuuluivat leirintäalueeseen, tulisi saada leirintäalueen käyttöön väliaikaisesti siihen saakka, kun hotellitontille löydetään ostaja. Lisäksi Kiviniemen leirintäalue ei vastaa kaikilta osin tämän päivän tarpeita, sillä mm. telttailu on ollut viime vuosina vähäistä, tosin vuonna 2014 yllättäen kasvussa. Alue on nyt 60- ja 70-lukujen tasolla ja kaipaa päivitystä, vaikka alueen tilat ovat pääsääntöisesti käyttökelpoisessa kunnossa. Alueen kaikki karavaani-paikat eivät vastaa nykysäännösten ja normien mukaisia vaatimuksia mm. turvaetäisyyksien ja sähköliittymien osalta. Syvälahti-työryhmässä on myös todettu, että osa alueen nukkuma-aitoista ja mökeistä sekä muista tiloista kaipaa pientä korjausta. Leirintäalueen ehostamisen välittömät kustannustarpeet ovat noin 20 000-30 000 euroa.

Alueen nykyinen vuokralainen, Leppäniemen Lomakartano on arvioinut leirintäalueelle tarvittavien vuosina 2014 - 2015 toteutettavien kiireellisten töiden kustannukset seuraavan taulukon mukaisesti (asuntoauto ja vaunupaikkojen suurentaminen nykyvaatimusta vastaaviksi, koskee neljäätoista paikkaa):

Kiviniemi Camping

Maastotyöt	1500 €
Maansiirto	2000 €
Sähkötyöt nykymääräysten mukaisesti	2500 €
Vanhojen paikkojen (6 kpl) ennallistaminen	1800 €
Lahdenpohjan rannan ruoppaaminen ja maisemointi	1000 €
Rannan hiekotus	500 €
Rakennusten maalaus	3000 €
Kolmen nukkuma-aitan peruskorjaus käyttökelpoisemmiksi rakentamalla oleskelutila ja terassi ja varustetason parantaminen	4000 €
YHTEENSÄ	16 300 €

Kiviniemen kehittämisen osalta EU-rahoituksen saaminen edellyttää pitempiaikaisen vuokrasopimuksen tekemistä Kangasniemen kunnan kanssa. Kunnan hallinnon tulee miettiä Kiviniemen osalta periaatteellisia linjauksia, mihin suuntaan aluetta tullaan kehittämään jatkossa. Kunnanhallinnon harkittavaksi ja Elinvoimaa Kangasniemelle hankkeen mahdolliseksi yhdeksi jatkohankkeeksi jää leirintäalueen kehittämissuunnitelman tekeminen, sillä osa leirintäalueella yöpyjistä on toivonut alueelle parempitasoisia majoitustiloja, jossa olisi mm. oma WC ja suihku. Tällöin alue vastaisi paremmin nykypäivän tarpeita ja asiakkaiden toivomuksia.

Syvälahden kehittämistyöryhmä esittää, että kunta varaa vuoden 2015 talousarvioonsa alueen kehittämiseen ja leirintäalueen perusparannustöihin 30 000 euroa.

Kustannukset:

– Perusparannuskustannuksen ja karavaanipaikkojen muutostyöt 15 000-30 000 €

Rahoitus: Kangasniemen kunta, alueen vuokralainen ja/tai projektirahoitus

Aikataulu: 2015

Toteuttaja: kilpailutetaan

Perustelut:

Kiviniemen leirintäalue on sijainniltaan erinomainen ja tarjoaa kesäaikaan majoitusta mm. Golfin pelaajille ja Syvälahden tanssilavan asiakkaille. Tällä hetkellä leirintäalueen käytössä oleva sauna sijaitsee nk. hotellitontin alueella. Saattaisi olla järkevää rakentaa tilaussauna leirintäalueen välittömään läheisyyteen ja samalla ruopata tai puhdistaa kasvillisuudesta leirintäalueen ranta, jolloin vieraat voivat käyttää rantaa paremmin hyväkseen. Ennen kuin tehdään päätös uuden saunan rakentamisesta, tulisi kuitenkin pääsyä ja kulkuyhteyttä hotellitontilla olevaan saunaan parantaa. Myös hotellitontin raivaukseen ja siistimiseen tulisi kiinnittää huomiota. Kunnan tulisi sopia leirintäalueen vuokraajan kanssa kustannusten jakamisesta ja vuokrasopimuksen päättymisen jälkeen korvauserusteista, jos alueella tehdään joitakin korjaus ja muutostöitä vuokraajan laskuun.

6.2. Loma-asuntoalue ja näyttely

Suunniteltu loma-asuntoalue sijaitsee PuulaGolf-radan välittämässä läheisyydessä Puulan Syvälahden rannalla. Syvälahden lavalla vuoden 2014 kävijämäärä on yli 30 000 kävijää, joista 80 % on kunnan alueen ulkopuolisia kävijöitä. Puulan Golfin kävijöitä vuonna 2014 noin 14 000, joista 60 % on ulkopuolisia kävijöitä. Jos alueella olisi riittävästi majoitustilaa, kävijämääriä voitaisiin kasvattaa huomattavasti.

Suunnitellun loma-asuntoalueen rakentaminen on ollut esille monta kertaa ja toteutuminen on ollut lähellä. Elinvoimaa Kangasniemelle hankkeessa loma-asunto messut on nostettu uudelleen esille. Nyt keskusteluissa on ollut loma-asunto messujen järjestäminen alueelle vuonna 2018. Työryhmässä on nostettu esille loma-asuntomessujen kokonaismerkityksen ja vaikutuksen alueen sijaitseviin muihin kohteisiin: Syvälahden lava, Golf-kenttä, Kiviniemen hotellihanke ja Leirintäalue. Kiinnostus alueeseen ja loma-asuntomessuihin on olemassa. Keskeinen kysymys loma-asuntoalue-projektissa on hankkeen käynnistäminen ja rahoituksen hankkiminen. Mistä löytyy se taho, joka kiinnostuu sijoittamaan alueelle? Miten paljon tämän tyyppinen loma-asuminen kiinnostaa? Kunnanhallitus linjasi kokouksessaan 22.9.2014, että toteutettavuusselvitys on tärkeä, mutta sen ajankohtaa on vielä kunnan taloustilanteen takia harkittava.

Syvälahden alueen kehittämisryhmä esittää, että loma-asunto näyttelyn toteutettavuus edellyttää selvityksen tekemistä. Työryhmä esittää, että toteutettavuusselvityksen tekemistä varten kunnan budjettiin varataan 20 000 € määräraha selvityksen tekemistä varten.

Kustannukset: 20 000 € Rahoitus: Kangasniemen kunta Aikataulu: 2015-2016 Toteuttaja: Kilpailutetaan
--

Perustelut: Loma-asunto näyttelyn toteuttaminen taloudellisesti haasteellisena aikana edellyttää tarkkaa harkintaa ja toteuttamismahdollisuuksien selvittämistä. Työryhmässä on todettu, että loma-asunto näyttelyn toteuttaminen edellyttää perusteellista selvityksen tekemistä, jonka avulla saadaan määriteltyä todellinen kiinnostus ja joidenkin keskeisten toimijoiden ja yrittäjien sitoutumistaso tämän tyyppiseen hankkeeseen.

Kangasniemen kunta on aikaisempien päätösten perusteella valmis rakentamaan alueelle vesi- ja viemäriverkoston alueen rajalle, joka vuonna 2008 tehdyn suunnitelman perusteella maksaisi noin 150 000 euroa. Kyseinen suunnitelma kaipaa kuitenkin päivittämistä. Suunnitelman päivityksen tekeminen kannattaa tehdä loma-asunto näyttelyn toteutettavuusselvityksen tekemisen jälkeen, jos toteutettavuusselvityksen mukaan näyttelyn toteuttamiseen on riittävästi tukea ja mahdollisuuksia.

Esitetään, että Kangasniemen kunta päivittäisi vesi- ja viemärisuunnitelman vuosien 2015–2017 aikana. Esitetään, että kunnan talousarvioon varataan noin 10 000 € suuruinen määräraha tätä varten.

Kustannukset: 10 000 €
Rahoitus: Kangasniemen kunta
Aikataulu 2015-2017

Perustelut: Vesi- ja viemärisuunnitelman päivittäminen mahdollistaa niiden rakentamisen nopeallakin aikavälillä, jos loma-asuntoalueen rakentaminen lähtee käyntiin.

6.3. PuulaGolf ja Syvälahden lava

PuulaGolf ja Syvälahden lava ovat Kangasniemen matkailun ehdottomia kärkituotteita ja niiden kehittämisen tukeminen on Kangasniemen kunnan keskeisiä tavoitteita. Koska kummankin toiminnan kehittäminen kuuluu ennen kaikkea näiden yritysten omaan intressiin ja toimintaan, kunnan tehtäväksi jää jo nyt tehtyjen toimenpiteiden lisäksi riittävien olosuhteiden luominen. Kangasniemen kunta on jo hankkinut PuulaGolfin laajentamista varten maata nykyisen kentän läheisyydestä. Tämä osaltaan mahdollistaa kentän laajentamisen. Syvälahden lavan ja PuulaGolfin osalta kunnan tulee tarvittaessa olla valmis jatkossa tukemaan mm. toiminta-avustusten ja markkinoinnin muodossa kyseisten organisaatioiden toimintaa. Matkailullisten tulojen lisäksi erityisesti Syvälahden lava toiminnallaan tukee merkittävästi kunnan paikallista yhdistystoimintaa, antamalla yhdistysten jäsenille mahdollisuuden tehdä talkootyötä alueella.

Juuri rakennetun kiertoliittymän suunnittelussa oli mukana myös kevyen liikenteen väylän rakentaminen valtatie 13:n viereen Pappilansalmi-Reinikkalan tien liittymään saakka. Tämän suunnitelman toteuttaminen liikenneturvallisuuden lisäksi parantaa myös liikkumista golf-kentälle ja jossakin määrin myös Syvälahden lavalle.

Esitetään, että tämä suunnitelma kevyen liikenteen väylästä (kiertoliittymistä Pappilansalmi-Reinikkala – tien liittymään) toteutetaan mahdollisimman pian ja kunta käynnistää neuvottelun ELY-keskuksen kanssa suunnitelman toteuttamisesta.

Kustannukset: Avoin
Toteutus: 2015-2018
Rahoitus: Kangasniemen kunta, ELY-keskus

7. PUULAN MATKAILUN YLEINEN KEHITTÄMINEN

Matkailu on globaali kasvuala. Suhdannevaihteluista huolimatta toimiala on kasvanut Suomessa viidessä vuodessa yli 20 %. Alan kansainväliset ja kansalliset ennusteet ovat myös tulevaisuudessa lupaavia. Lähivuosien kasvun on ennustettu jatkuvan 5 % tasolla. Nykyisin matkailu on Suomessa teollisuudenalana arvoltaan yli 13 miljardia euroa. Matkailu työllistää suoraan maassamme 130.000 henkilöä ja ohjelmakauden 2007–2013 loppuun mennessä uusia työpaikkoja ennustettiin syntyvän vielä 50.000. Ulkomaisten matkailijoiden tuoma, vientiin rinnastettava matkailutulo, on lähes 4 miljardia euroa vuodessa.

Matkailun edistämiskeskus on linjannut ”Modernit humanistit” Suomen ulkomaan markkinoinnin pääkohderyhmäksi. Tunnusomaista kohderyhmälle on voimakas kiinnostus luontoelämyksiä ja kulttuuria kohtaan, joissa pääpaino on historialla, kansanperinteellä, aitoudella ja paikallisella elämäntavalla. Muita kasvavia kansainvälisiä trendejä on ennustettu olevan mm. mielen hyvinvointiin ja perinteisiin hoitomuotoihin perustuvan hyvinvointimatkailun, sekä eettisen ja kestävän matkailun kasvu. Myös Pohjoisten alueiden vetovoiman ja talvituotteiden kysynnän on ennustettu kasvavan. Tulevaisuuden matkailuasiakkaat etsivät myös entistä enemmän aitoja ja todellisia kokemuksia sekä ”koskemattomia” kohteita (”Once in a Lifetime Experiences”). Meillä täällä Kangasniemessä on ainutlaatuinen ja pääosin koskematon kohde: Puula saarineen ja eläimistöineen.

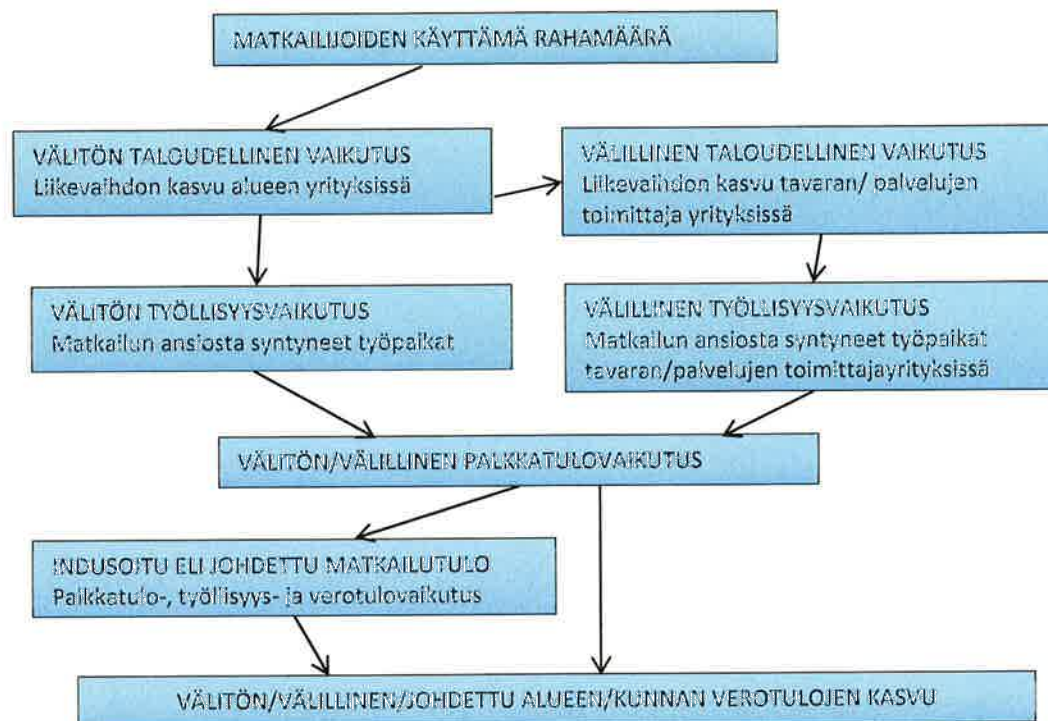
7.1 Yleistä

Matkailun kehittäminen on keskeistä elinkeinotoimintaa. Puulan matkailun keskiössä ovat monet kirkasvetiset järvet, joista suurin on Puula ja jonka merkityksestä voi lukea internetsivusto Wikipediasta (<http://fi.wikipedia.org/wiki/Puula>). Matkailuala on myös suuri työllistäjä Kangasniemellä. Toimialan työllisten osuus kaikista työllisistä kasvaa todennäköisesti myös Kangasniemellä tulevaisuudessa. Matkailutoimiala on suuri mahdollisuus olla nuorten työllistäjä. Tarvitaan kuitenkin riittävää kykyä vaativien asiakkaiden palvelemiseen sekä vieraiden kulttuurien ja kielten osaamista. Venäläiset ovat Kangasniemellä tärkein ulkomaalaisten ryhmä. On todennäköistä, että heidän tekemiensä vierailujen määrä kasvaa merkittävästi tulevaisuudessa, vaikka juuri tällä hetkellä taloudelliset seikat sekä maailmanpoliittinen tilanne vaikuttavat venäläisiin matkailijoihin. Muut merkittävät matkailijaryhmä ovat saksalaiset ja ruotsalaiset matkailijat.

Kangasniemen kunnan matkailua voidaan esittää myös SWOT-analyysin muodossa.

VOIMAVARAT	HEIKKOUEDET
– Kunta etäisyyksiltään kohtuullinen sijainti – Suomen kaunein kunta-titteli – Luonnon kauniin maisemat (kesä ja talvi) – Loma-asukkaat ja mökit – Halu tehdä matkailusta kunnan kehittämisen kärki – Kunnan aktiivinen rooli ideoiden toteuttamisessa – Paljon rakentamattomia ranta-tontteja – Rikas kulttuuriperinne – Paljon hyödynnettäviä luontokohteita – Koskematon Puula	– Keskeisten valtaväylien välissä/luontainen ihmisten ohivirta ei kovin suuri – Julkisten liikennevälineiden heikko saatavuus – Yleinen tuntemattomuus Suomen kaunein kunta – titteliä lukuun ottamatta – Vahvan matkailupersoonan ja matkailujohtamisen puute – Sivussa Saimaa brändistä – Tuotetarjonnan vajavaisuus ja usein heikko saatavuus varsinkin viikonloppuisin – Kunnan ja kuntalaisten sisäänpäin kääntyneisyys – Kunnan vähäiset panostukset markkinointiin ja matkailuun – Nähtävyyksien huono hyödyntäminen – Luonnon tarjoamien mahdollisuuksien heikko ymmärrys – Yritystoiminnan hajanaisuus ja pienimuotoisuus – Talvimatkailun hyödyntämättömyys – Loma-asuntojen ja mökkien varustelutaso – Venäjän ja muiden kielten taito
MAHDOLLISUUDET	UHAT
– Anni Swan ja Otto Manninen – Hiski Salomaa – Tapahtumat ja nähtävyydet – Luonnon monimuotoinen hyödyntäminen – Kulttuuriperinteen tuotteistaminen – Verkostoituminen – Venäjä, Venäjä ja Kiina – Puula ja muut vesistöt – Rapala – Talvimatkailu – PuulaGolf ja Syvälahden lava – Yrittämisen mahdollisuudet – Kalastusmatkailu ja matkailukalastus – Loma-asuntojen kunnostus ja talvikäytön lisääminen – Hotellin rakentaminen	– Pienimuotoinen matkailuharrastaminen – Alueellisen markkinoinnin reuna-alueelle jääminen – Resurssien harjoittaminen – Uskomus nopeaan tulovirtaan – Kuvittelu luontomatkailun automaattiseen vetovoimaan ilman panostusta – Ideoiden toteuttamisen suuntaaminen väärin – Metsähakkuut pilaavat maiseman – Puulan veden laadun heikkeneminen (mm. jätevedet ja turvetuotanto) – Maanomistajien haluttomuus matkailun kehittämiseen maallaan (luontopolut, Rapala jne.) – Ennakkoluulot erityisesti Venäläisiä ja muita ulkomaalaisia matkailijoita kohtaan – Epärealistiset odotukset matkailun vaikutuksista – Taloustilanne Suomessa ja maailmassa

Tämä SWOT-kuvio on yhteenveto aikaisemmista selvityksistä ja hankkeista nostaa esille keskeisiä kysymyksiä, mihin suuntaan Kangasniemen kunnan kannattaisi ehkä matkailutoimintojaan strategisesti linjata. Matkailijoiden ja matkailun taloudellinen vaikutus on moninainen. Puhutaankin välittömistä ja välillisistä taloudellisista vaikutuksista. Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat pääosin yritystoimintaan, mutta näkyvät myös kunnan verotuloissa. Matkailulla on myös merkittäviä välillisiä ja välittömiä työllisyysvaikutuksia. Seuraava kuviossa kuvataan matkailun vaikutuksia.

Matkailun hyötynäkökulmasta vähittäiskauppa hyöttyy matkailusta eniten. Jos tarkastellaan erilaisia matkailijatyyppejä tulovaikutuksia, päiväkävijät joidenkin selvitysten mukaan tuovat noin 40-50 € kohdepaikkakunnalle/vrk. Yöpyjistä suurin merkitys on hotelliyöpymisillä jne., joiden on arvioitu tuovan yöpymispaikkakunnalle 140–180 €/hlö/vrk, maatilamajoitus 88–89 €/hlö/vrk, vuokrattu lomamökki 68 €/hlö/vrk, leirintä- ja matkailuautoalue 57 €/hlö/vrk, sukulaisten ja tuttavien luona yöpyminen 54 €/hlö/vrk ja omassa mökissä yöpyminen 23 €/hlö/vrk.

Tarkkaa kuvaa majoitustoiminnan laajuudesta ei Kangasniemessä ole, koska toiminnan tilastoinnissa on puutteita rekisteröintitavan takia, eivätkä kaikki mökkivuokraajat markkinoidu palvelujaan verkossa. Arvioiden mukaan kunnassa on ainakin 100 pelkästään vuokratyössä olevaa mökkiä. Kaiken kaikkiaan vapaa-ajan asunnoissa lienee Kangasniemen kunnassa noin 15 000-16 000 vuodepaikkaa. Selvitysten mukaan välitön matkailutulo Kangasniemellä on kuitenkin noin ollut 1995–2000 noin 4-6 milj. euroa vuodessa. Työllistävä vaikutuskin on 57 henkilötyövuotta. Vapaa-ajan asuminen siis näyttää kokonaisuudessaan olevan se Kangasniemen kunnan suurimpia mahdollisuuksia. Tavoitteena voisi olla, että Kangasniemi on tulevaisuudessa Etelä-Savon maakunnassa laadullisesti vapaa-ajan asumisen ykköskunta. Tällöin tavoite olisi ainakin haastava.

7.2 Kunnan strategisista linjauksista

Puulan matkailun kehittämisessä on kysymys strategista linjauksista, joiden perusteella ryhdytään kehittämään toimintaa. Matkailustrategian toimenpiteet voidaan jakaa kolmeen, toisiaan täydentävään kokonaisuuteen, jotka koskevat (1) matkailusektorin kehittämistä, (2) Kangasniemen kunnan matkailun vahvistamista ja (3) toimialan kehittymisen yleisiä elinkeinopoliittisia lähtökohtia. Tärkein osa matkailun hallinnoimisessa onkin kunnan johdolla, mutta lisäksi johdon tukena on oltava palveluiden tarjoajia sekä aktiivisia paikallisia viranomaisia. Useissa aikaisemmissa kuntaa koskevissa selvityksissä oli mainintoja siitä, että Kangasniemen kunnasta puuttuu selvä **matkailujohtaminen ja siihen liittyvä kokonaisvaltainen kehittäminen**. Samoin kunnan markkinointipanostukset ovat vähäiset. Matkailujohtaminen alkaa aina tavoitteiden asettamisesta ja pitkäaikaista toimintaa, joka näkee vuosien päähän eteenpäin. Tavoitteisiin pääsemiseksi on tarpeellista luoda riittävä infrastruktuuri. Tämä voi käytännössä tarkoittaa myös sitä, että kunnan palvelukseen otetaan matkailun ja yleisen kehittämisen kehittämispäällikön tehtävään henkilö, joka tulee vastaamaan tämän sektorin kokonaisvaltaisesta kehittämisestä. Myös erilaisten hankeideoiden hankkeistaminen ja rahoituksen hankkiminen kuuluisivat tämän henkilön toimenkuvaan. Tavoitteena on uuden sukupolven monialainen palvelukonsepti.

Esitetään, että Kangasniemen kuntaan rakennetaan selkeä matkailujohtaminen ja matkailujohtamisstrategia struktuureineen.

Kustannukset: 100 000-150 000 € Aikataulu 2015 alkaen Rahoitus: Kangasniemen kunta Toteuttaja: Kangasniemen kunta
--

Perustelut: Matkailujohtaminen on taitolaji, joka vaatii onnistuakseen runsaasti ideointi- ja yhteistyökykyä, loputonta kekseliäisyyttä, positiivista energiaa ja lehmän hermoja. Matkailujohtamisen tavoitteena on saattaa yhteen seudun yksityisen ja julkisen sektorin, yritykset, poliitikot ja virkamiehet ja samalla luodaan toimiva ja energisen kokonaisuus. Matkailujohtamisen tavoitteena on saada toiminnalle kasvot. Hyvä matkailujohtaminen ohjaa kunnan matkailusektoria samaan tapaan kuin tekninen toimi tai elinkeinotoimi omaa sektoriaan.

Puulan matkailulle voidaan asettaa joitakin konkreettisia tavoitteita, joilla on suoria vaikutuksia matkailun merkityksen kasvuun kunnassa. Seuraavassa on listattu ja sen jälkeen taulukkomuodossa esitetty joitakin mahdollisia tavoitteita.

Kangasniemen ja Puulan matkailun konkreettisia tavoitteita ovat mm.

- Vapaa-ajan asukkaiden viipymän pidentäminen 5-10 % /vuosi;
- Kangasniemelle jätettävän rahamäärän kasvattaminen 5-10 % /vuosi;
- Palvelujen kehittäminen ja niiden aktiivinen markkinointi, uudet palveluverkostot valituissa pilottikohteissa (esim. 2-4 kohdetta);
- Majoituskapasiteetin kasvattaminen. Hotellityyppisen majoituksen lisääminen. ”Vuokraamme mökkisi”-palvelukonsepti!
- Tiedottamisen ja vuorovaikutuksen edistäminen mökkiläisten ja paikallisten asukkaiden välillä, esim. digitaaliset vuorovaikutuskanavat (esim. Some, digitaalinen lehti) sekä mökkiläisten mukaan ottaminen kyläseurojen ja yhdistysten toimintaan;
- Kangasniemen mökkikunta-alue -imagon hyödyntäminen kunnan imagomarkkinoinnin yhtenä kärkänä (Lifestyle).

Kunnan matkailun toimenpide-ehdotuksia voidaan esittää näin:

PUULAN MATKAILUN KEHITTÄMISEN TAVOITE	TOIMENPITEET VUOSILLE 2015-2020
Matkailuyrittämisen kannattavuus ja yritystoiminnan hallittu kasvu	- Eri vuodenaikoihin ja asiakasryhmiin perustuvia sesonkeja kehitetään yritysten ominaispiirteet huomioiden. - Tuotteistamisessa ja hinnoittelussa onnistuminen. - Vakailla rahoitusrakenteilla tuetaan yritystoiminnan kehittämistä ja kasvua sekä uusien innovaatioiden syntymistä.
Asiakkaille ja yhteistyökumppaneille tarjotaan aitoja ja lupauksen täyttäviä tuotteita ja palveluja	- Luomalla ja vahvistamalla kunnan yhteistyöverkostoja lisätään palvelu- ja tuotevalikoiman monipuolisuutta sekä vahvistetaan yhteisöllisyyttä. - Edistetään toimivien mallien jalkautumista liiketoimintaan ja yritysten toimintaympäristöön.
Matkailuympäristön toimintaympäristön suunnitelmallinen kehittäminen	- Matkailuyritystoimintaa tukevaa infrastruktuuria kehitetään kestävästi. - Vahvistetaan kaikkien kunnan matkailutoimijoiden yhteisen tahtotilan muodostumista matkailun kehittämisessä.
Oikein kohdennetulla markkinoinnilla saadaan näkyvyyttä ja asiakkaita sekä vahvistetaan olemassa olevia asiakassuhteita	- Edistetään matkailuyrittäjien valmiuksia valita yritykselleen sopivat viestintä- ja markkinointikanavat asiakkaiden tavoittamiseksi. - Hyödynnetään yritysten yhteismarkkinointia. - Matkailutoimijoiden tarjoamat palvelut kootaan yhteisille verkkosivustoille, mistä ne ovat helposti saatavilla. - Matkailuyritykset kehittävät palveluja ja tuotteita asiakaskyselyn, -palautteen ym. kautta vahvistaakseen näin myös olemassa olevia asiakassuhteita.
Matkailuyrittäjien ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen	- Edistetään osaamisen vahvistumista liiketoiminnan kokonaisuuden hallinnassa. - Kehitetään matkailuyrittäjien ja henkilöstön kielitaitoa etenkin venäjän- ja saksankielessä. - Hanketoiminnassa saavutettuja tietotaitoja hyödynnetään yritystoiminnassa.
Kansallinen matkailu ja matkailun kansainvälistäminen	Puulan alueen tarkastelu osana suurempaa kansallista ja kansainvälistä kontekstia. Kolme prioriteettia ovat: Puulan puhtaus, Puula-tavaramerkki ja Puulan näkyminen maailmalla. Näiden kolmen prioriteetin ympärille tulee luoda sekä kansallinen että kansainvälinen näkökulma markkinointistrategioineen.

Tavoitteeseen pääsemiseksi Elinvoimaa-Kangasniemelle esiselvityshankkeen puitteissa käydyn keskustelun perusteella esitetään matkailun tiekartan tekemistä Kangasniemen kunnalle.

Esitetään, että Kangasniemen kunnalle tehdään erillinen matkailun kehittämisen tiekartta. Varataan tätä tarkoitusta varten kunnan talousarvioon 15 000 €.

Kustannukset: 40 000 €, josta kunta 15 000 € ja muut (EU-rahoitus, valtio) 35 000 €.
Aikataulu: 2015
Toteuttaja: Kangasniemen kunta, yksityinen konsultti

Perustelut: Kangasniemen kunnalla ei ole matkailuun liittyvää tiekarttaa, matkailun Master Plania. Matkailun kehittäminen on kuitenkin kunnan puitteet ottaen yksi merkittävimpiä mahdollisuuksia lisätä kuntalaisten työnsaanti mahdollisuuksia sekä samalla saada lisätuloja kunnalle. Tiekartan tekemistä varten pyritään hakemaan projektirahoitusta.

Matkailusektorilla toimiminen edellyttää riittäviä voimavaroja ja taitoja. Koulutuksella ja osaamisen vahvistamisella on keskeinen merkitys mm. yritystoiminnan onnistumisessa.

Esitetään, että matkailuun liittyvän koulutuksen ja osaamisen vahvistamiseen tullaan käyttämään aikaisempaa enemmän myös kunnan voimavaroja. Samalla esitetään, että tutkitaan mahdollisuutta lisätä tähän liittyvää ainevalikoimaa peruskoulun ja lukion opetuksessa.

Kustannukset: Avoin
Toteutus: Kangasniemen kunta
Aikataulu: 2015–2017

Perustelut: Kangasniemen kunnalle ja alueen yrittäjille matkailulla on suuri merkitys. Jos tähän toimialaan kiinnitetään huomiota ja se organisoidaan hyvin, se tuo taloudellisen hyödyn lisäksi uusia työpaikkoja. Jotta tähän tavoitteeseen päästään, se edellyttää ammattitaidon ja osaamisen lisäämistä.

Matkailuun kuuluu keskeisenä paikallisen kulttuurin ja perinteen hyödyntäminen, joka edellyttää, että paikallinen yhteisö ja asukkaat tunnistavat kulttuuriympäristön erityislaatuisuuden ja arvostavat sen ominaisuuksia.

Esitetään, että Kangasniemen kunta hakisi rahoitusta kulttuurimatkailun, luontomatkailun ja kalastusmatkailun tuotteistamisprojektille. Esitetään, että kunta varaisi vuodella 2015 talousarvioonsa noin 10 000 euron summan tätä tarkoitusta varten.

Kustannukset: 40 000 €, josta kunta 10 000 € ja muut 30 000 € (EU, valtio, yritykset)
Aikataulu: 2015–2016
Toteuttaja: Kangasniemen kunta, yritykset

Perustelut: Kangasniemessä kokonaisvaltainen kulttuuri- ja luontomatkailun (ml. kalastusmatkailun) tuotteistaminen on jäänyt vaille huomiota. Kangasniemen kulttuurihistoriallinen perinne on pitkälti tallennettu. Kuitenkaan tätä perinnettä ei ole hyödynnetty käytännössä lainkaan. Samoin luontomatkailun hyödyntäminen on alkutekijöissään ja kaipaa tuotteistamista. Kunnassa on kuitenkin merkittäviä myös kansallisesti tunnustettuja luontomatkailukohteita Puulan järviluonnon lisäksi. Kulttuuri- ja luontomatkailun tuotteistaminen tulee tarjoamaan matkailun perustan. Toteutetaan 2-4 kulttuuri- ja luontomatkailutuotetta yrittäjien sekä kuntalaisten käyttöön. Ne tehdään myös mobiilisovellutuksina.

Kunnasta kuitenkin puuttuvat tällä hetkellä sellaiset kärkituotteet, kuten Kutemajärven seksifestivaalit, Hölmölän hiihtokilpailut jne., jotka ovat aikaisemmin keränneet paljon julkisuutta ja matkailijoita ympäri maailmaa. Voidaan tietenkin kysyä, tarvitseeko kehittää ja suunnitella uusia tapahtumia jonkin vähemmän paikalliskulttuuriin kuuluvan teeman ympärille. Lähtökohtana tulisi Puulan matkailun kehittämisessä olla toisaalta tällä hetkellä olemassa olevien tapahtumien kehittäminen ja syventäminen, sekä toisaalta tapahtumajärjestäjien parempi yhteistyö.

Esitetään, että olemassa olevia tapahtumia kehitetään ja syvennetään ja samalla tapahtumajärjestäjien yhteistyötä ja verkostoitumista lisätään.

Kustannukset: Avoin
Toteuttaja: Kangasniemen kunta,
yhdistykset ja yritykset.
Aikataulu: 2015–2017

Perustelut: Nykyinen kunnan tapahtumakalenteri on voimavaroihin nähden riittävä. Sen kehittäminen on mielekästä, eikä ole realistista kehittää uusia tapahtumia. Sen sijaan lähtökohtana tulee olla nykyisten tapahtumien kehittäminen, parempi verkostoituminen ja tapahtumajärjestäjien yhteistyö. Jos kunta tekee periaatteellisen päätöksen matkailujohtamisen infrastruktuurin rakentamisesta, tapahtumamatkailun

kehittäminen on tämän rakenteen tehtävä. Nykyisellään kunnan elinkeinotoimella ja markkinointisihteerillä on töitä, eikä tämän tyyppisiä tehtäviä voi enää sisällyttää lisätehtävinä heille.

7.3 Vapaa-ajan asuminen

Kangasniemen sijainti mahdollistaa hyvin sen, että vapaa-ajan asuminen on muuttumassa yhä enemmän kakkosasumiseksi ja joiltakin osin ykkösasumisen lisääntymisestä on nähtävissä merkkejä. Vapaa-ajan asumisessa on Kangasniemellä nähtävissä useita haasteita:

- tonttikysynnän ja – tarjonnan kohtaaminen;
- alemman tieverkoston kehittäminen ja ylläpitäminen;
- perusviestintävälineinen katvealueet;
- vapaa-ajan asuntojen jätevesien käsittelyn saattaminen vaadittavalle tasolle;
- vapaa-ajan asumisen keskittyminen kesään;
- vapaa-ajan asumista tukeva yrittäjätoiminta, palvelun laatu ja saatavuus;
- vapaa-ajan asukkaiden osaamisen ja kontaktipintojen hyödyntämättömyys;
- julkinen palvelu ja vapaa-ajan sesongit;
- selkeän tahtotilan, tavoitteiden ja vastuuorganisaation puuttuminen kunnasta.

Vapaa-ajan asuminen ja mökkeily ovat Kangasniemen kunnan kannalta yksi keskeisiä kärkituotteita. Stina Rannströmin tekemässä Vapaa-ajan asukas –kyselyssä¹² tuli esille monia varteenotettavia huomioita. Tuloksien mukaan keskimääräinen matka vakituiselta asunnolta vapaa-ajan asuntoon on 186,54 km, joka tarkoittaa sitä, että Kangasniemi kuuluu Uudenmaan vapaa-ajan asuntovyöhykkeen sisään. Pohjois-Savolaiset ja Uusimaalaiset viettävätkin keskimäärin eniten aikaa vapaa-ajan asunnollaan, touko-elokuussa lähes 53–56 vuorokautta ja syys-huhtikuussa noin 20 vrk. Aktiivisimmin syys-huhtikuussa vapaa-ajan asuntojen käyttäjiä ovat Hämeessä vakituisesti asuvat vapaa-ajan asukkaat. Erot lähtöpaikkakuntien suhteen eivät kuitenkaan ole merkittävän suuria. Joka tapauksessa vapaa-ajan asukkaat näyttävän viettävän mökeillään keskimäärin 2,37 kk/vuodessa. Rannström on laskenut, että tämä suhteutettuna ympärivuotiseen asumiseen vastaa 315,79 asukasta. Eniten vapaa-ajan asunnolla aikaansa viettävät ovat yli 65 – vuotiaita, kun taas vähiten aikaansa viettävät alle 45 – vuotiaat vapaa-ajan kyselytutkimukseen vastanneet. Miesten ja naisten välillä ei vastauksissa ole suuria eroja, miehet viettävät hiukan enemmän aikaa syys-huhtikuun välisenä aikana verrattuna naisiin.

Edellä mainittu selvitys nostaa keskeisen kysymyksen esille siitä, mitä palveluja ja toimintoja tulisi kehittää, jotta nykyinen oleskeluaika säilyy tai lisääntyy. Rannströmmen kyselytutkimuksen tuloksista käy esille myös

¹² Stina Rannström, Vapaa-ajan kysely 03-05/2013, Kangasniemi. Opinnäytetyö, POKE Aikuiskoulutuskeskus, Äänekoski. Tilaja: Kangasniemen kunta, Elinkeino-osasto. (Löytyy: www.kangasniemi.fi).

se, että vastanneiden vapaa-ajan asunnoissa on 43,9 %:lla talvieristys, jonka puuttuminen selvästi rajoittaa vapaa-ajan asunnon syys-huhtikuun välistä käyttöä.

Esitetään, että aktivoidaan vapaa-ajan asuntojen muuttamista talvikäyttöön sopiviksi antamalla tietoa valituille kohderyhmille muutoksen edellyttämistä ehdoista. Esitetään myös, että harkitaan jonkinlaisen kannustejärjestelmän luomista, joka tukee tätä toimintaa.

Kustannukset: Avoin
Toteuttaja: Kangasniemen kunta, yritykset
Aikataulu 2015 - 2018

Perustelut: Kangasniemen kunnan mökkikanta on suuri, lähes 3700 kesäasuntoa ja mökkiä. Mökkeily on merkittävä tulonlähde kunnalle ja sen yrittäjille. Mökkeilykauden jatkaminen ja pidentäminen edellyttää mökkien varustetason ja erityisesti talvieristyksen parantamista. Kannustejärjestelmän luominen saattaa olla se impulssi, joka lisää mökkeilykautta, mutta se vaikuttaa myös paikallisiin yrityksiin, kun niistä hankitaan rakennustarvikkeita ja muuta materiaalia.

Vapaa-ajan asuntojen ja mökkien vuokraamiseen liittyy keskeisesti markkinointiosaaminen. Tällä hetkellä eri mökkivuokraamiseen liittyvien hakupalvelukoneiden sivustoilla on noin tarjolla noin 10–15 Kangasniemeläistä loma-asuntoa. Kangasniemen kunnan alueella olevien kesä-asuntojen ja mökkien määrä antaa kuitenkin sen kuvan, että tarjontaa olisi paljon enemmän, kuin mitä aktiivisen internet markkinoinnin parissa on.

Esitetään, että kesäasuntojen vuokratoimintaan liittyvää markkinointia varten järjestetään opetusta ja koulutusta, jossa perehdytään paremmin eri markkinointimuotoihin sekä erilasiin laatuvaatimuksiin.

Kustannukset: Avoin
Rahoitus: Osanottajat, mahd. projektirahoitus
Toteuttaja: Kangasniemen kunta, yritykset

Perustelut: Kangasniemen suuri, lähes 3700 kesäasunnon ja lomamökin määrä ja kyselyt kunnantalolta antavat viiteitä siitä, että yrittäjien, jotka harjoittavat mökinvuokraustoimintaa, tietotaitoa ja osaamisen kehittämistä tulee tukea mm. järjestettävien kurssien avulla. Samalla mökinvuokraajat voidaan perehdyttää paremmin siihen kaikkeen matkailutarjontaan, jota kunnassa on tällä hetkellä.

7.4 Yhteenvetoa Puulan matkailusta ja ”Puulanmaa -hanke”

7.4.1 Yleistä

Kangasniemen saavuttama ”Suomen kaunein kunta”-nimitys vuonna 1997 MTV:n yleisöäänestyksessä kertoo hyvin sen, mihin suuntaan ja mitä hyväksi käyttäen Puulan matkailun kehittämistä pitää ohjata vuodenaajoista riippumatta. Kesämatkailu on joka tapauksessa se luonnollinen pääsuunta, mihin Puulan matkailun kehittämisessä tulee edetä. Kesämatkailun ja osaltaan talvimatkailun kehittämisen keskeisiä kysymyksiä on mökkeilyn ja siihen liittyvien palvelujen monipuolistaminen. Talvimatkailun kehittäminen on toisaalta se pullonkaula, joka määrittelee sen, kannattaako Kiviniemen alueelle rakentaa esimerkiksi hotellia tai ympärivuotista karavaanarialuetta. Kangasniemessä on kunnan kokoon nähden paljon matkailun liittyviä tapahtumia, joita järjestetään ympäri vuoden. Jos Syvälahden lava ja PuulaGolf ovat ne suurimmat kesämatkailun helmet, talvimatkailun osalta ei vielä ole määritelty tarkkaan, mikä se voisi olla.

Luontomatkailun mahdollisuudet ovat ilmeisen selvästi asioita, jotka kuuluvat lähes poikkeuksetta matkailun ydinpalveluihin. Niiden kehittäminen mukaan lukien matkailumahdollisuuksista tiedottaminen ovat matkailun yleisen kehittämisen keskiössä. Ympäristöön ja luontoon tukeutuvien palvelukokonaisuuksien kehittäminen tukee mm. vapaa-ajan asukkaiden kyselytutkimuksessa satuja vastauksia. Tämä tarkoittaa myös sitä, että vapaa-ajan asutusta ja matkailua laajemmin tulisi luoda palveluverkosto, jonka kehittämistä pyritään tukemaan myös ammatti- ja palvelukoulutuksella. Tällä tavoin tuetaan paikalliskulttuuriin ja luontoon perustuvien arvojen säilymistä ja edistetään paikallistuotteiden kysyntää ja tarjontaa kunnan sisällä, sekä mahdollisesti myös kunnan ulkopuolella.

Kangasniemen kunnassa matkailupalvelut ovat hajanaisia ja pääosin palvelutarjoajat ovat pienyrittäjiä, jotka pyrkivät omien kanaviensa kautta voimavarojaan ja mahdollisuuksiaan käyttäen tarjoamaan palvelujaan. Joitakin suurempia yhteistapahtumia järjestetään yhdessä joko kunnan, matkailuyrittäjien tai Kangasniemen yrittäjien toimesta. Palvelukokonaisuuksia kehitetään jossakin määrin yrittäjien toimesta Kangasniemellä. Esimerkiksi Kakkaramäki Oy/ Rock and Lake (<http://www.rockandlake.com/>) on kehittämässä palvelukonseptia, jossa yhden pöydän periaatteella voi asiakas kerätä tarvitsemansa palvelut ja maksaa joustavasti ne sähköisesti palvelut varattuaan. Kokonaisvaltainen johtaminen ja paikallisuuteen perustuva monimuotoinen palvelukonsepti kuitenkin puuttuvat, eikä se ole välttämättä yksittäisten yrittäjien tehtäväkään. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnan strategiseksi linjaukseksi tulisi valita matkailuyrittäjien ja kunnan yhteistoimin kokonaisvaltainen matkailujohtaminen ja monimuotokonseptin kehittäminen.

Kangasniemen kunnassa toimii useita **kyläyhdistyksiä**, jotka ovat aktiivisia toimijoita myös matkailun sektorilla. Kyläseurojen merkitys kunnan elinvoimaisuuden kannalta on yksi keskeinen asia. Osalla

kyläyhdistyksistä on käytössään joku vanha koulurakennus, kotia, laavuja, uimarantoja ja jotkut kyläyhdistykset ovat raivanneet alueelleen luontopolunkin. Luonto- ja kulttuurimatkailu on kasvava trendi, jonka kehittämisedellytykset Kangasniemellä ovat erinomaiset, koska kunnan alueella on olemassa olevia patikkapolkuja useita. Osa näistä poluista kannattaa muuttaa sellaisiksi, joka mahdollistaa patikoinnin ohella maastopyöräilyn ja talviaikaan hiihtämisen. Luontopolkujen osalta oleellisia asioita ovat: reitin nähtävyydet, alku- ja päätepisteet, laavut, käymälät, parkkipaikat, infotaulut, vaaranpaikat jne.

Elinvoimaa Kangasniemelle hankkeen puitteissa on pohdittu mahdollisia kyläyhdistysten yhteisiä hankkeita, jotka voivat liittyä uimarantojen tai luontopolkujen kunnostamiseen jne. Hanke ei esitä mitään yksittäistä toimenpidettä toteutettavaksi, mutta esitetään kuitenkin, että kunnan alueella olevien luontopolkujen kunto kartoitetaan jotta kyläyhdistykset voisivat tehdä mm. Veejjakajille hankehakemuksen tai hankehakemuksia polkujen kuntoon saamiseksi. Kaikki kunnan kyläyhdistykset eivät ole vielä ottaneet kesäasukkaita ja mökkiläisiä mukaan toimintaansa. Tämä on suuri käyttämätön voimavara, jota kyläyhdistysten tulisi ottaa huomioon.

7.4.2 Puulanmaa -hanke

Puulanmaa -hankeidean lähtökohtaisena ajatuksena on yhdistää Puulan vesistöalueen vaikutusalueella olevat toimijat toteuttamaan alueen laajamittaista ja pitkäjänteistä kehittämistyötä yhdessä ja samalla luoda kehittämistyöhön ja aluesuunnitteluun tarvittavat työkalut ja menetelmät. Keskeisiä teemoja ovat mm. metsätalous, bioenergia ja matkailu. Hankkeen tavoitteet voidaan kiteyttää seuraavasti: **Lisää irti luonnosta Puulaa vahingoittamatta! Lisää työtä ja elinvoimaa Puulasta!** Hankkeen painopiste on Kangasniemen ja Hirvensalmen kuntien alueilla. Hankkeen suunnittelutyö ja hankeyhteistyöneuvottelut eri toimijoiden kanssa tulisi aloittaa mahdollisimman pian.

Hankkeessa Puulan aluetta lähestytään luonnonvarojen käytön ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Esisijaisena tavoitteena on luoda Puulan alueelle alue-ekologisia suunnitelmavaihtoehtoja luonnonvarojen käytön, biodiversiteetin, luonnonsuojelun ja luonnon virkistyskäytön optimoimiseksi. Hankkeessa tullaan arvioimaan luonnonvarojen käytön tehostamisen vaikutuksia käyttämällä esimerkkeinä erilaisia arvoketjuja (esim. luontomatkailu, bioenergian tuotannon kehittäminen ja metsätalous). Tosiasiassa alueen kunnat ja asukkaat ovat riippuvaisia Puulan vesialueesta ja erityisesti sen puhtaudesta ja virkistyskäyttö- sekä matkailumahdollisuuksista sekä laajemmin elinkeinotoiminnan uusista mahdollisuuksista. Hankkeen tuloksena tullaan luomaan myös avoin (open access), verkkopohjainen paikkatietojärjestelmä, joka samalla mahdollistaa Puulan alueen helpomman investoinnin, suunnittelun ja seurannan. Hankkeessa tarkastellaan luonnon monimuotoisuutta mm. kaukokartoitusmenetelmin, mutta

myös olemassa olevan tiedon avulla tarkoituksenmukaisesti yhdistelemällä. Vastaavaa hanketta ei ole aikaisemmin toteutettu Suomessa yhden vesistön vaikutusalueella, joten sen toteuttaminen on uusi innovatiivinen tapa hyödyntää alueen merkittävintä luonnonvaraa - Puulaa. Hankkeessa tullaan tekemään yhteistyötä paikallisten ja kansallisten toimijoiden kanssa. Yhteistyökumppaneita voivat olla myös Metla, Etelä-Savon ELY-keskus, Itä-Suomen yliopisto ja alueella toimivat yhdistykset ja järjestöt.

8. HANKKEEN POWER POINT -ESITYKSET

Hankeen aikana on tähän mennessä tehty 3 PowerPoint esitystä. Niitä on näytetty useita kertoja eri tilaisuuksissa. Ne tullaan tallentamaan kunnan arkistoon hankkeen päättymisen jälkeen.

9. HANKEVETÄJÄN OSALLISTUMINEN ERI TILAISUUKSIIN JA KOKOUKSIIN

Hankevetäjä on osallistunut useisiin eri tilaisuuksiin ja tapaamisiin hankkeen väliraportin julkaisemista edeltävänä aikana. Seuraavassa lista erilaisista toimenpiteistä, tapaamisista ja tilaisuuksista:

Helmikuu

1. 17.2.2014 Projekti alkaa
2. 18.2.2014 Puulan länsiosien kuormitus selvitys – hankeseminaari Mikkeliissä 12.00–15.00. (Paikalla Kari Synberg (Elinvoimaa Kangasniemelle-hanke ja Pekka Toivonen, Kangasniemen kunnanjohtaja)
3. 19.2.2014 Aloituskokous Mikkeliissä, paikalla Kari Synberg (projektisuunnittelija), Jukka Siikonen (elinkeinoasiamies), Marja Iikonen (taloushallinto), Heli Gynter (Etelä-Savon maakuntaliitto) ja Kirsi-Maaria Piispanen (Etelä-Savon Maakuntaliitto)
4. 24.2.2014, 9.00–10.00 Tapaaminen Kangasniemen Kunnallislehden päätoimittajan Timo Ruotsalaisen kanssa (paikalla Kari Synberg ja Jukka Siikonen)
5. 24.2.2014, 14.00–16.00 Tapaaminen Henna Arkon (Kaavoitusinsinööri / Projektisuunnittelija, Järvi-Saimaan Palvelut Oy / Rantasalmen keskustan kehittämisprojekti, henna.arkko@sulkavanpalvelut.fi) kanssa, keskustelua Kangasniemen keskustan ja Käräjäniemen satamahankkeen suunnittelusta.
6. 25.2.2014, 9.00–10.30; Tapaaminen Simo Hokkasen kanssa. Keskustelua kunnan keskustan ja Meijerin alueen kehittämisestä. Keskustelimme myös Meijerialueen asemakaavasta. Lisäksi keskustelua Kangasniemeläisten taiteilijoiden kesän ajan yhteismarkkinoinnista.
7. 25.2.2014, kello 12.00–13.00; Tapaaminen kunnan maankäyttötekniikan Jouko Romon kanssa. Kävimme lävitse Syvälahden alueen suunnittelutilanteen ja asemakaava.
8. 26.2.2014, kello 11.00–11.30. Tapaaminen kunnan rakennustarkastaja Rauno Kuokkasen kanssa. Kävimme lävitse paloaseman tilannetta ja mahdollista uutta sijoituspaikkaa.
9. 27.2.2014, 9.30–10.00; Tapaaminen Kari Luukkaisen kanssa. Keskustelua Käräjäniemen ja Puula Golfin kehittämisestä. Esille nousi kysymys majoitustarpeesta.
10. 28.2.2014, 9.00–10.30; Tapaaminen Seppo Lappalaisen kanssa. Käräjäniemen venepaikkahaltijoiden tarveselvitys lomakkeen tekeminen.
11. 28.2.2014, 12.00–13.00; Tapaaminen Raija Svala-Joutsin kanssa. Raija Svala-Joutsin on ollut perustamassa Pirtin perinnepuistoa. Keskustelimme torialueen ja Pirtin perinnepuiston kehittämisestä. Puh. 050 431 3017, r.svala-joutsin@suomi24.fi

Maaliskuu

12. 4.3.2014 Käräjäniemen venepaikkojen haltijoiden kyselylomakkeen lähettäminen
13. 5.3.2014, 12.00–16.00; Rakennerahasto-ohjelmaa koskeva infotilaisuus hankehakijoille Mikkeliissä (Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020). Seminaarin väliajoilla keskusteltiin Elinvoimaa Kangasniemelle projektin tavoitteista mm. Syken (Savonlinnan Yrityspalvelut Oy) kehitysjohtajan FT Pellervo Kokkosen kanssa, sekä Etelä-Savon maakuntaliiton aluekehitysjohtaja Jukka Ollikaisen kanssa Elinvoimaa Kangasniemelle hankkeen jatkorahoitusmahdollisuuksista.
14. 6.3.2014, kello 8.30–9.30; Puhelinkeskustelu Seppo Lappalaisen ja keskustelu Jouko Romon kanssa Käräjäniemen venepaikka/rasitepaikkatilanteesta. Ilmeni, että kunnan laskuttamat venepaikkaan liittyvät käyttömaksut ja toisaalta rasitepaikat eivät vastaa toisiaan. Käräjäniemen alueella on n. 94 rasitepaikkaa, joista 17 on maksanut venepaikkamaksua. Lisäksi venepaikkamaksua on maksanut yhteensä n. 75 henkilöä (ml. edellä mainitut 17 rasitepaikkojen haltijat). Asiaa selvitetään.
15. 10.3.2014, Hankkeen tiedotussuunnitelman tekeminen
16. 10.3.2014, Materiaalin kerääminen Käräjäniemi-suunnitteluryhmää ja ohjausryhmää varten
17. 11.3.2014, Materiaalin kerääminen ohjausryhmää varten, kokouskutsun lähettäminen Käräjäniemi suunnittelutyöryhmälle.
18. 12.3 Hankkeen ohjausryhmän kokous 15.—17.30.
19. 13.3 Ideasta innovaatioon kurssi 12.30–16.00, Mikkelin Mamk, D209, Reijo Honkonen@amk.fi.
20. 13.3 Kangasniemen yrittäjien Ideasanko-tapaaminen Pennalanrannassa, alkaen 17.00–20.00.
21. 14.3. Tapaaminen Keijo Mäenpään kanssa kello 10.00–11.00, Syvälahden aluesuunnittelua
22. 17.3 Käräjäniemi-ryhmän kokous 9.00–11.00
23. 20.3–21.3 EKK/PIKE seminaari Lieksassa
24. 24.3 Kunnanjohtajan kanssa tapaaminen, kello 13.30–15.00 liittyen Käräjäniemeen
25. 25.3 Syvälahtiryhmä, 8.30–11.30
26. 26.3 Kirjanpitokokous 8.30–9.30
27. 27.3 15.00 Kirkonkyläryhmä
28. 28.3 Eteläinen kyläseura, kello 18.30.

Huhtikuu

29. 1.4. Päivi Kössö, yrittäjä kello 10.00, Syvälahdentie 32. Keskustelua Puulan matkailun kehittämisestä.
30. 3.4. Tapaaminen Reinikkalan tiehoitokunnan hallituksen kanssa 14.30–15.00. Tapaamisessa läsnä Mikko Pylvänäinen, Jouko Erkkilä ja Kari Luukkainen. Tapaamisessa keskusteltiin Syvälahden tien ja loma-asuntoalueeseen liittyvistä kysymyksistä.
31. 3.4 SOME-tilaisuus kunnantalolla kello 17.00 alkaen
32. 8.4 Puulan kalastusalueen osakaskokous 16.30 alkaen
33. 9.4 Tapaaminen Veejjakaja Ry:n toiminnanjohtajan Anssi Gyntherin kanssa, kello 9.00 Mikkeliissä
34. 9.4 Tapaaminen Mikkeliissä, maakuntaliitossa Jorma Valkosen ja muiden PIKE-hanketoimijoiden kanssa, alkaen 13.30.
35. 9.4 Kyläseuratapaaminen kunnantalolla alkaen kello 18.00
36. 10.4 Syvälahti ryhmän kokous kello 14.00–15.30, Johtokeskus.
37. 10.4 Elinkeinolautakunta alkaen kello 16.00
38. 14.4 Tapaaminen osuuspankin johtajan Leo Pakkasen kanssa 8.30–9.30. Keskustelimme keskustaajaman kehittämisestä.
39. 16.4 Tapaaminen Venäläisen matkailuyrittäjän Kirill Petrovin kanssa 10.00–12.00.
40. 22.4 Keskustan kehittämisryhmä, kello 15.00 alkaen.
41. 23.4 Syvälahtiryhmä, kello 14.00–16.00, Takkahuone
42. 23.4. Matkailutapahtuma Salmelassa, alkaen kello 18.00
43. 25.4 Eteläisen kyläseuran vuosikokous
44. 26.4 Maaseutuyhdistyksen tapaaminen Makkolassa kello 11.00 alkaen.
45. 28.4 Timo Ruotsalainen, Kunnallislehti, kello 10.00

46. 28.4 Kunnanhallitus (Käräjäniemi asia), kello 15.00–15.30
 47. 30.4 Olli Tiainen, Käräjäniemen rasitepaikkalainen, kello 9.00–10.00

Toukokuu

48. 5.5., kello 9.00 Käräjäniemen työryhmä
 49. 7.5., kello 14.00 Syvälahti ryhmä, johtokeskus
 50. 8.5., kello 9.00 Pavel Fredin, Onnelan mökit -yrittäjä
 51. 8.5., kello 14.00 Ohjausryhmän väliraportin kurkistus
 52. 9.5., kello 9.00, neuvottelut Reino Reinikaisen kanssa Käräjäniemen satama-alueesta
 53. 9.5., kello 13.00–15.00 Kirkonkylän yritysten kiertäminen jalkaisin, Kirkonkyläyhdistyksen kokouksen mainostaminen ja keskustelu kirkonkylän kehittämisestä
 54. 11.5., Eteläisen kyläseuran Äitienpäiväkonsertti, alkaen kello 13.00
 55. 12.5., kello 14.00 SMS kokous
 56. 13.5., alkaen kello 9.00 Kiviniemen leirintäalueen katselmus.
 57. 14.5., kello 14.00 Etelä-Savo lehden haastattelu
 58. 14.5., kello 17.00 Lukion johtokunta
 59. 16.5 Kello 18.00, Kirkonkylän yhdistyksen perustamiskokous Puulaaki
 60. 17.5, kello 10.00 alkaen Eteläisen kyläseuran kesän avajaiset Kouluniemessä.
 61. 20.5, kello 10.00–11.00 Leppäniemen Lomakartanoon tutustuminen
 62. 21.5, kello 14.00–15.00 Kangasniemen kunnan teknisen lautakunnan kanssa Kiviniemen leirintäalueella.
 63. 22.5., kello 14.00 Syvälahti ryhmä, johtokeskus
 64. 26.5., Reinikkalan tieosuuskunta, kello 18.30
 65. 30.5., Mainiemeen tutustuminen alkaen kello 12.00

Kesäkuu

66. 2.6, kello 9.00–11.00 Käräjäniemi kokous, Kunnantalo
 67. 2.6, kello 12.00 Ohjausryhmän kokous, väliraportin tarkistus
 68. 3.6, kello 9.00–11.30, Outdoors Finland II, Sokos hotelli Vaakuna Mikkeli
 69. 5.6, kello 14.00–16.00, Keskustajaamkokous
 70. 6.6. Tapaaminen Svala-Joutsin kanssa, kello 8.30 , keskustelua Pirtin puiston kehittämisestä.
 71. 6.6. Tapaaminen Heikki K Auvisen kanssa. Rasitepaikka Käräjäniemessä, ollut mukana monissa matkailuprojekteissa. Puh. 0400-638660, <http://www.asumer.fi/?lang=fi>
 72. 7.6., kello 9.00–13.00, Kesän avaus torilla
 73. 10.6 kello 11.00–16.00, Luontohoiva – kesäjuhla Mikkeliissä
 74. 13.6, kello 11.00–18.00 Puulaan tutustuminen vesipelastajien kanssa. Matka kirkonkylästä Käräjäniemeen.
 75. 14.6, kello 13.00 Käräjäniemilaisuus Käräjäniemessä
 76. 19.6, kello 13.00 Emilia Rönkkö, Oulun yliopiston maaseutututkijan vierailu
 77. 28.6, kello 9.00–14.00, Luusniemen kesäasukastapaaminen
 78. 30.6, kello 9.00–11.00, Käräjäniemi-työryhmä kunnantalolla

Heinäkuu

79. 2.7, kello 10.00–15.00 Päämaja –symposium Mikkeliissä
 80. 16.7, kello 12.00–16.30, Puula Foorum, Kangasniemen kunnantalolla
 81. 16.7, kello 16.30–18.00, Käräjäniemen suunnitteluryhmä
 82. 18.7, kello 16.00–20.00, Käräjäniemen satamaosuuskunnan perustaminen, Otto Mannisen koululla
 83. 22.7, kello 15.00–17.00, rakennuslautakunta
 84. 22.7, kello 17.00–19.00, Kirkonkylän kehittämiskokous kunnantalolla
 85. 23.7, kello 12.00–14.00, Kalastusryhmä, mukana Pekka Sahama Itä-Suomen kalatalousohjelman kalajaostosta.
 86. 25.7, kello 16.00–18.00, Kirkonkylän kehittäminen, yleisötilaisuus torilla, ravintola Puulaakin terassilla.

Elokuu

- 87. 11.8, kello 9.00–11.00, Syvälahtiryhmän kokous, kunnantalolla
- 88. 12.8, kello 9.00–10.00, keskustelu teknisen toimen johtajan Mikko Korhosen kanssa kunnan talousarviosta vuodelle 2015.
- 89. 12.8, kello 17.00–19.30, Kirkonkylän kehittämisryhmän kokous, kunnantalolla
- 90. 13.8, kello 15.00–17.00, Syvälahden alueen kehittämisryhmän kokous, kunnantalolla
- 91. 18.8, kello 9.00–11.00, Puulan ympäripyöräilyn ideointikokous, kunnantalolla
- 92. 25.8, kello 13.00–15.00, Tapaaminen aluekehitysjohtaja Jarmo Vauhkonen ja kehittämisspäällikkö Heli Gyntherin kanssa, Maakuntaliitossa, Mikkelissä.
- 93. 26.8, kello 15.00–17.00, Tapaaminen Miset Oy:n toimialajohtaja Anitta Sihvosen, Miktech Oy:n kehityspäällikkö, Karoliina Tanskasen, Aalto-yliopiston pienyrityskeskukseen toimiston esimiehen Natalia Maritsin ja tutkija Sinikka Mynttisen kanssa. Keskustelimme Venäjä-yhteistyön mahdollisuuksista.

Syyskuu

- 94. 3.9, kello 17.00–19.00, Kirkonkylän kehittämisryhmän kokous kunnantalolla.
- 95. 9.9, kello 14.30–16.00, Syvälahden työryhmän kokous kunnantalolla.
- 96. 16.9, kello 15.00, Ideasinko, kunnan ja yrittäjien kehittämisryhmä.
- 97. 18.9, kello 18.00, Kunnan kyläyhdistysten tapaaminen kunnantalolla.
- 98. 22.9, kello 14.00, keskustelu kunnanhallituksen kanssa kunnan roolista Elinvoimaa Kangasniemelle hankkeen jatkokehittämishankkeista.
- 99. 24.9, kello 9.00, Puulan ympäripyöräilyn ideointitilaisuus kunnantalolla.
- 100. 29.9, kello 13.00, Ohjausryhmän kurkistustilaisuus
- 101. 8.10, kello 18.00, kirkonkyläyhdistyksen perustaminen kunnantalolla.
- 102. 13.10, kello 9.00–11.00, loppuraportin hyväksyminen, Ohjausryhmä.
- 103. 15.10, kello 9.00–11.00, Puulan ympäripyöräilyn kehittämisryhmä.
- 104. 16.10, kello 16.00, Kangasniemen Elinkeinlautakunnan kokous, loppuraportin esittely.

10. LEHTIKIRJOITUKSET JA ARTIKKELIT

Lehdistölle on hankkeen etenemisestä tiedotettu sopivin välein ja tarpeen mukaan, jos on ollut suurempia asioita tai tilaisuuksia, joissa toivottiin lehdistön ja median olevan paikalla.

- 24.2, 2014, Länsi-Savo: Kangasniemi haaveilee loma-asunonäyttelystä
- 25.2, 2014, Länsi-Savo: Kangasniemi etsii elinvoiman tekijöitä
- 27.2, 2014, Kangasniemen Kunnallislehti: Kangasniemen elinvoiman tekijöitä etsitään projektilla
- 27.3. 2014, Kangasniemen Kunnallislehti: Kolmas kerta Syvälahdessa
- 27.3. 2014, Kangasniemen Kunnallislehti: Kuntaa kehittämään! Kolumni; Jukka Siikonen
- 30.4.2014, Kangasniemen Kunnallislehti: Vapaakirkon rakennus kiehtoo perustettavaa kirkonkyläyhdistystä
- 30.4.2014 Kangasniemen kunnallislehti: Käräjäniemen venesatama saanee ensin parkkitilaa. Timo Ruotsalainen.
- 2014, Kesä-Hokkalainen, Hokan seudun tiedotuslehti 2/2014, Elinvoimaa Kangasniemelle – esiselvityshanke. Käräjäniemen satama viimeinkin kuntoon.
- 15.5.2014, Kangasniemen kunnallislehti: Käräjäniemeen puuhataan satamaosuuskuntaa.
- 15.5.2014, Kangasniemen kunnallislehti, pääkirjoitus, Timo Ruotsalainen: Kangasniemen kehittäminen kysyy neuvottelutaitoja.
- 15.5.2014 Kangasniemen kunnallislehti: Kari Synberg kunniatohtoriksi.
- 15.5.2014, Kangasniemen kunnallislehti: Henna Arkko: Elinvoimaa Kangasniemelle – projekti puhalttaa vauhtia kirkonkylän kehittämiseen.
- 15.5.2014, Länsi-Savo: Kyläyhdistys Kangasniemen keskustaa kehittämään.
- 22.5.2014, Kangasniemen kunnallislehti, Riikka Klemola: Kirkonkylä-yhdistyksen perustamiseen tuumaustauko.
- 28.5.2014, Länsi-Savo: Venäjä on mahdollisuus, ei uhka.

28.5.2014, Kangasniemen Kunnallislehti: Toiminnallista- ja yhteisöllistä kesää. Jukka Siikonen, Kolumni.
 18.6.2014, Kangasniemen kunnallislehti: Käräjäniemen suunnitelmista vilkasta keskustelua
 26.6.2014, Kangasniemen kunnallislehti, Yrittäjien tiedotuslehti, kesä 2014, Kari Synberg: Elinvoimaa ja elämää Kangasniemelle.
 10.7.2014, Kangasniemen Kunnallislehti, yleisökirjoitus: Käräjäniemen rannan kehittämissuunnitelmista.
 24.7.2014; Kangasniemen kunnallislehti: Satamaosuuskunta nuijittiin perustetuksi. Riikka Liikanen.
 31.7.2014; Kangasniemen kunnallislehti, Timo Ruotsalainen: Kirkonkylän kehittämisideoita etsittiin hiki otsalla.
 31.7.2014; Kangasniemen kunnallislehti, pääkirjoitus: Mistä paloasemalle paikka?
 7.8.2014 ; Rantatorille kaivataan minigolfia ja muuta tekemistä. Verkkolehti. Timo Ruotsalainen.
 7.8.2014; Kangasniemen kunnallislehti: Rantatorille kaivataan minigolfia ja muuta tekemistä Timo Ruotsalainen.
 11.9.2014; Kangasniemen kunnallislehti, Kirkonkylän kehittämisestä kuullaan alustuksia ja herätetään keskustelua. Timo Ruotsalainen.
 11.9.2014; Betanian kunto on pelättyä parempi. Timo Ruotsalainen.
 17.9.2014; Kirkonkylän kehittämisestä puhutaan huomenna. Verkkolehti. Timo Ruotsalainen.
 25.9.2014; Kirkonkylään perustetaan oma yhdistys. Rikka Klemola.

Lehtiartikkelit ja kirjoitukset tullaan tallentamaan Kangasniemen kunnan arkistoon.

11. KUSTANNUKSET JA RAHOITUS

Hankkeen kustannukset toteutuivat suunnitellun mukaisesti.

Rahoitus	17.2.2014 – 16.10.2014
EAKR- ja valtion rahoitus	27 300 €
Kangasniemen kunta	11 700 €
YHTEENSÄ	39 000 €

12. HANKKEEN TULOKSET JA VAIKUTUKSET

Hanke alkoi 17.2.2014 ja päättyi 16.10.2014. Merkittävimmät tulokset hankkeesta on nähtävissä hankkeen päättymisen jälkeen. Hanke on kuitenkin ollut keskeisessä roolissa Käräjäniemen satamahankkeen käynnistämässä, Syvälahden alueen kehittämistilanteen selvittämisessä ja kirkonkylän kehittämisessä sekä uusiin matkailuun liittyvien ideoiden esiintuomisessa. Hanke on ollut näkyvästi esillä kunnassa ja sitä kautta herättänyt keskustelua kunnan ja sen eri osa-alueiden kehittämisestä, matkailun suuntaviivojen hahmottamisesta.

Elinvoimaa Kangasniemelle -esiselvityshankkeen asialista oli runsas. Hankkeen aikana on onnistuneesti pystytty nostamaan esille monia keskeisiä asioita, joiden jatkotyöstäminen on käynnissä tai käynnistymässä. Näitä tulisi jatkossa viedä eri tahojen toimesta eteenpäin huolimatta vaikeasta taloustilanteesta. Hankkeen välittömien vaikutusten lisäksi monet nyt kirjatut asiat näkyvät vasta tulevaisuudessa. Mahdollisissa jatkohankkeissa tulisi mahdollisuuksien mukaan hyödyntää nyt saatuja tietoja, ideoita ja tuloksia.

Jatkosuunnitelmatoiveet on asiakohteisesti kirjattu raportin sisälle. Kun uusia hankerahoituksia ajatellaan, löytyy tästä raportista sekä erityisesti hankkeen väliraportista paljon asioita, joita voidaan edelleen kehittää ja viedä eteenpäin.

13. TOTEUTUSOLETUKSET JA RISKIT

Hankesuunnitelman mukaiset työt ja toimet on toteutettu parhaalla mahdollisella tavalla. Osaksi hankkeessa on onnistuttu jopa paremmin kuin osattiin odottaa, vaikka esiselvityshankkeen laajuus oli ennakkoon ajatellen selvä riskitekijä. Mikään hankkeen osa ei ollut helppo toteuttaa, joitakin asioita oli helpompi toteuttaa ja selventää, kun taas osa asioista vaati syvempää paneutumista. Suurin riski jatkossa tulee olemaan se, että miten esiselvityshankkeessa esitettyjä ideoita ja avauksia tullaan jatkossa toteuttamaan.

Hankkeen työsarka osoittautui laajaksi. Haasteita ovat olleet toisaalta eri sektoreita käsittelevän työn erillään pitäminen, sillä kaikki hankkeen neljä sektoria nivoutuvat toisiinsa pääasiassa matkailuteeman kautta. Hanke ei sinänsä ole ollut elinkeinotoiminnan yleinen kehittäminen, vaan tarkastelukulma on ollut, miten matkailuteeman kautta voidaan kehittää kunnan elinvoimaa. Yhteistoimintakulttuurissa on Kangasniemen kunnassa vielä paljon kehitettävää, jotta yleishyödylliset toimet käännetään jatkossa kunnan kehittämisen voimavaraksi.

Hankkeen haasteina on ollut mm. se, että tiedon saanti on ollut ajoittain hankalaa ja hankevetäjällä ei ole ollut mm. oikeutta käyttää kunnan asiakirjahallintaa, Dynastiaa, joka osaltaan on aiheuttanut sen, että kokonaiskuvaa asioista on ollut ajoittain äärimmäisen vaikea hahmottaa. Joitakin tietoja on ymmärretty hakea sen jälkeen, kun niistä on joissakin tapaamisissa saatu vihiä. Yleensä vain joistakin asioista on annettu tietoa ilman, että sitä on jouduttu kysymään. Tässä mielessä hanke ja sen vetäjä on ollut ”outsider” asemassa kunnan kehittämisen suhteen. Tähän tiedonsaannin vaikeuteen liittyy selvä riski, koska jotakin oleellista on voinut jäädä huomaamatta.

14. LOPPUYHTEENVETO

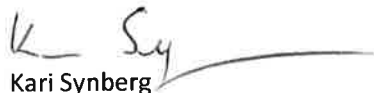
Elinvoimaa Kangasniemelle –esiselvityshanke on saanut työnsä päätökseen. Hankkeen aikana on noussut esille useita avauksia ja jatkohankeideoita. Puulan puhtaana pitäminen vaikuttaa kaikkien tämän esiselvityksen osa-alueisiin. Esiselvityshankkeen puitteissa voidaan esittää muutama keskeinen jatkotoimenpide. Syvälahden alueelle esitetään loma-asunto näyttelyn toteutettavuusselvityksen tekemistä vuonna 2015–2016. Kiviniemen alueelle esitetään leirintäalueen kehittämistä ja nykyisen palveluvarustuksen päivittämistä vuonna 2015. Kirkonkylän osalta esitetään kirkonkylän kehittämisen

nostamista kunnan yhdeksi tärkeimmistä painopistealueista. Puulan matkailun ja yleisen kehittämisen sekä jatkohankkeiden tuoteistamisen käynnistämiseksi esitetään kunnanhallinnon organisaatiouudistusta ja matkailun ja yleisen kehittämisen kehittämispäällikön toimen perustamista. Käräjäniemen satamahankkeen osalta esiselvityshankkeen puitteissa esitetään riittävän rahoituksen turvaamista jatkossakin, koska Käräjäniemi on yksi kunnan kehittämisen olemassa olevista painopistealueista. Käräjäniemen satamaosuuskunnan ja Kirkonkylän kehittämisyhdistyksen perustamisissa on hankkeella ollut keskeinen roolinsa. Hankkeessa esiin nostetuista uusista hankeaihioista merkittävin lienee ”Puulanmaa-hanke”, joka toteutuessaan mahdollistaa koko alueen suunnitelmallisen kehittämisen ja tarpeellisen yhteistyön. Hankkeen merkittävimmiksi saavutuksiksi voidaan laskea kehittämistarpeiden ja kehittämisen painopistealueiden syventämisen.

Kangasniemen kunnan tulee jatkossa panostaa ja lisätä voimavaroja alueen matkailuun ja yleiseen kehittämistyöhön. Tämä tarkoittaa käytännössä, että kunnan elinkeinotoimen resursointia on lisättävä. Nykyisellään kunnan elinkeinotoimi ei pysty jatkohankkeistamaan esille nostettuja hankkeita, koska jokaisen hankeidean jatkotyöstäminen edellyttää paljon työtä. Toisaalta jokainen hanke tuo kunnalle lisää toimintamahdollisuuksia ja pitemmällä aikavälillä myös taloudellista hyötyä. Tässä esiselvitysraportissa esitetyt hankkeet toteutuessaan tuovat Kangasniemelle vähintään 10 henkilötyövuotta.

15. PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS

Kangasniemellä 13.10.2014,

Kari Synberg
Esiselvityshankkeen vetäjä

16. OHJAUSRYHMÄN PUHEENJOHTAJAN TERVEISET

Elinvoimaa Kangasniemelle -esiselvityshanke on kunnan johdon ja virkamiesten asettama tahtotila vuonna 2013. Toivon, että sama tahtotila on voimassa jatkossakin, ei vain kunnan johdon, vaan myös kaikki kuntalaisten kohdalla. Keskeistä on ollut kirkonkylän tuominen esille kunnan tulevana käyntikorttina, jolloin tuodaan hyvinvointia koko kuntaan. Puulaan ainutlaatuisen luontoon nojaa moni asia tässä selvityksessä. Pidetään tästä järvi- alueesta huolta, jotta se säilyy houkuttelevana myös tulevina vuosina.

Tämä esiselvitys on koonnut poikkeuksellisen paljon henkilöitä eri osa-alueiden ympärille. Toivon, että tämä on osoitus kiinnostuksesta kehittää Kangasniemeä ja että selvitys käynnistäisi positiivisen ajattelun ja monipuolisen kehityksen kunnassa. Nyt voimme kutsua seuraavia jatkohankkeita Elinvoimainen Kangasniemi -hankkeiksi.

Kiitän kaikkia esiselvityshankkeeseen osallistuneita hyvästä ja idearikkaasta yhteistyöstä. Erityiskiitos esiselvitystä vetäneelle Kari Synbergille!

Seppo Lappalainen, ohjausryhmän puheenjohtaja

LIITE 1. YHTEENVETO JATKOTOIMENPITEISTÄ¹³

ESITYS	TOTEUTTAJA	AIKATAULU	KUSTANNUKSET
KIRKONKYLÄ			
1. Esitetään Kirkonkylän kehittäminen Kangasniemen kunnan tärkeäksi painopistealueeksi kuntastrategiassa	Kunta	2015	Ei suoria kustannusvaikutuksia
2. Esitetään Minigolf-radan rakentamista Grilli-ravintola Puulaakin taakse nk. täyttömaalle.	Yrittäjät, kunta	2015	8000 € Kunta 2000 €
3. Ehdotetaan, että taajaman/kirkonkylän toimivuuden ja turvallisuuden parantamiseksi toteutetaan viimeisin ELY-keskuksen ja kunnan viranomaisten tekemä liikennesuunnitelma vaiheittain kokonaisuudessaan.	Kunta, ELY-keskus	2015–2018	Tehdyn suunnitelman mukaisesti/useita kohteita
4. Esitetään kunnan talousarvioon lisättäväksi 10 000 euron suuruinen summa leikkivälineiden hankkimista ja niiden torille asentamista varten. Tavoitteena on perustaa torille pienimuotoinen lasten leikkipaikka.	Kunta	2015–2016	10 000 €
KÄRJÄNIEMI			
5. Esitetään, että kunta käyttää vuoden 2014 talousarviossa varaamansa rahat rannan ja parkkialueen raivaamiseen, sekä jäteaseman ja biokäymälän rakentamiseen suunnitellulle parkkipaikalle.	Kunta	2014	40 000 €
6. Esitetään, että kunta varaisi vuoden 2015 talousarvioon 50 000 euron suuruisen summan Kärjäniemessä tehtäviin toimenpiteisiin, liittyen LVI-töihin.	Kunta	2015–2016	50 000 €
SYVÄLAHDEN JA KIVINIEMEN ALUE			
7. Esitetään loma-asunto näyttelyn toteutettavuusselvityksen tekemistä. Esitetään, että toteutettavuusselvityksen tekemistä varten kunnan budjettiin varataan vähintään 20 000 € määräraha selvityksen tekemistä varten.	Kunta	2015–2016	20 000 €
8. Esitetään, että Kangasniemen kunta päivittäisi vesi- ja viemärisuunnitelman vuoden 2015 aikana. Esitetään, että kunnan talousarvioon varataan noin 10 000 € suuruinen määräraha tätä varten.	Kunta	2015–2017	10 000 €
9. Esitetään, että Kiviniemen leirintäalueelle tehdään erillinen kehittämissuunnitelma vuoden 2015 aikana. Samalla esitetään, että keväällä 2015 laajennetaan karavaanaripaikkoja nykyisiä turvamääräyksiä vastaaviksi ja hotellitontin vanhat karavaanaripaikat liitetään osaksi leirintäaluetta.	Kunta	2014–2016	30 000 € (Leirintäalueen yrittäjän arvio 16 500 €, jos tekee itse, ei sisällä hotellitontin kunnostusta)
PUULAN MATKAULUN YLEINEN KEHITTÄMINEN			
10. Esitetään, että Kangasniemen kuntaan rakennetaan selkeä matkailujohtaminen ja matkailujohtamisstrategia struktuureineen. Palkataan matkailusta vastaava kehittämispäällikkö.	Kunta	2015–	100 000 – 150 000 € Edellyttää 1 henkilön palkkaamista

¹³ Tummennetut ja isommalla fontilla kirjoitetut neljä hanketta (1,3, 9 ja 10) katsotaan erityisen kiireellisiksi ja tärkeiksi

11. Esitetään, että Kangasniemen kunnalle tehdään erillinen matkailun kehittämisen tiekartta. Varataan tätä tarkoitusta varten kunnan talousarvioon 15 000 €.	Kunta, EU ja valtio	2015–2016	Kokonaisrahoitus: Projektirahoitus 40 000€, kunta 15 000 €
12. Esitetään, että matkailuun liittyvän koulutuksen ja osaamisen vahvistamiseen tullaan käyttämään myös kunnan voimavaroja. Samalla esitetään, että tutkitaan mahdollisuutta lisätä tähän liittyvää ainevalikoimaa peruskoulun ja lukion opetuksessa, sekä myös Puulan seutuopistossa.	Kunta, yritykset	2015–2017	Kustannusvaikutuksista ei arviota.
13. Esitetään kulttuurimatkailun ja luontomatkailun tuotteistamisprojektia. Esitetään, että kunta varaisi vuodella 2015 talousarvioonsa noin 10 000 euron summan tätä tarkoitusta varten.	Kangasniemen kunta, EU, valtio	2015–2016	Kokonaisrahoitus 40 000 €, josta kunnan osuus noin 10 000 €
14. Esitetään, että olemassa olevia tapahtumia kehitetään ja syvennetään ja samalla tapahtumajärjestäjien yhteistyötä ja verkostoitumista kehitetään.	Kangasniemen kunta, yrittäjät	2015–2016	Kustannusvaikutuksista ei arviota.
15. Esitetään, että aktivoidaan vapaa-ajan asuntojen muuttamista joko talvikäyttöön sopiviksi antamalla tietoa valituille kohderyhmille muutoksen edellyttämistä ehdoista. Esitetään myös, että harkitaan jonkinlaisen kannustejärjestelmän luomista, joka tukee tätä toimintaa.	Kangasniemen kunta, yritykset	2015–2018	Kustannusvaikutuksista ei arviota.
16. Esitetään, että kesäasuntojen vuokratoimintaan liittyvää markkinointia varten järjestetään opetusta ja koulutusta, jossa perehdytään paremmin eri markkinointimuotoihin sekä erilasiin laatuvaatimuksiin.	Kangasniemen kunta, yrittäjät, koulutukseen osallistujat	2015–2018	Kustannusvaikutuksista ei arviota.

Seuraavassa on lyhyt lista joistakin esille nousseista muista kehittämisideoista ja hankeaihoista (kyseiset hankkeet toteutuessaan synnyttävät useita työpaikkoja, arviolta vähintään 5-10 pysyvää työpaikkaa).

- **Puulanmaa.** Hanke tulee kehittämään Puulan alueen luonnonvarojen hallintaa ja luonnon monimuotoisuutta.
- **Kangasniemen kirkonkylän laatukäsikirja.** Kirkonkylän laatukäsikirja on hyvä työväline keskustaajaman jatkotoimenpiteitä mietittäessä. Laatukäsikirja on eräänlainen toimintaohje, jossa esitetään kirkonkylän yleisilmeeseen vaikuttavat tekijät ja samalla ohjeistetaan tavoitteisiin pääseminen. Laatukirjan toteuttamissuunnitelmat olisivat ohjeellisia, mutta viranomaisia sitovia.
- **Pienten askelten toimenpiteet.** Torialueen, mutta myös muun kirkonkylän alueen viihtyisyyttä voidaan lisätä pienillä asioilla, kuten lisäämällä istumapaikkoja, roskapönttöjä ja kukkaistutuksia.
- **Torialueen isännöinti.** Torialueelle tarvitaan isäntä, esimerkiksi ulkoistamalla tehtävä mahdolliselle perustettavalle kirkonkyläyhdistykselle tai jollekin muulle toimijalle.
- **Torikauppa kukoistamaan.** Tavoitteena on innostaa kaikki keskustaajaman alueella toimivat torikauppiaat ja ainakin osa jäätelymyyjistä siirtymään torialueelle, nyt osa torikauppiaista pitää kojujaan ja telttojaan muualla kuin torilla. huolitelluksi.
- **Myyntikojut torille.** Monet kunnat ovat päätyneet myyntikojujen hankkimisesta toteilleen.
- **Kirkonkylän venesataman kunnostaminen.** Kirkonkylän venesatama tarvitsee kunnostusta ja päivittämistä.
- **Matkailuneuvonnan siirtäminen asiakkaiden luo.** Matkailuneuvonnan siirtämistä tulee selvittää jatkotoimenpiteitä varten on noussut esille useissa aloitteissa. Matkailuneuvonnan siirtämistä tulee selvittää jatkotoimenpiteitä harkittaessa. Logistisesti ja toiminnallisesti paras paikka lienee Toritien, Otto Mannisen tien ja Keskustien risteyskohdan läheisyydessä. Myös matkailuneuvonnan ulkoistamista on harkittava.
- **Vuokravälinepalvelu satamaan.** Kangasniemen keskustassa on tarvetta välinevuokrauspalveluille. Jatkotoimenpiteitä tulee selvittää välinevuokraustoiminnan käynnistämistä torialueella ja satamassa.

- **Pysäköintiongelmien ratkaisu.** Kirkonkylän pysäköintipaikkoihin toivotaan ratkaisua. Ideasinko-tapaamisessa 16.9.2014 työryhmän jäsenet harkitsivat mm. kirkonkylän keskustassa olevien tyhjien tonttien hankkimista kunnan hallintaan, joko vuokraamalla, maanvihdoilla tai sitten ostamalla, jotta pysäköintiasiat saadaan hallintaan. Kangasniemen kunnan ja ELY-keskuksen yhdessä vuonna 2013 tekemät liikennesuunnitelmat toteutettuna ovat hyvä myös hyvä osaratkaisu tilanteeseen.
- **Torialueen valaistus.** Torialueen valaistus kaipaa ehostusta. Osa torin valaisimista ei toimi ja muutoinkin niiden sijaintia on harkittava tarkemmin. Vuonna 2012 kunnan järjestämässä ideakilpailussa palkituissa ehdotuksissa kiinnitettiin myös huomiota torin valaistukseen, torin siistimiseen ja sataman kuntoon.
- **Opasteet opastamaan.** Opasteiden uusiminen ja yhdenmukaistaminen on noussut esille hankkeen aikana useassa yhteydessä. Kirkonkylän yleisilmeeseen voidaan vaikuttaa uudistamalla ja yhdenmukaistamalla opasteita. Näin on tehty monissa muissa kunnissa, joissa näillä uudistuksilla on kirkonkylän yleisilme saatu
- **Matkailuoppaan koulutus.** Matkailuoppaista on Järvi-Suomessa selvästi pulaa ja Puulan matkailun kehittäminen edellyttää myös päteviä matkailuoppaita. Koulutuksen voisi aloittaa nuorille työttömille Puulan Seutuopistossa.
- **Kevyen liikenteen väylä kiertoliittymästä Pappilansalmi- Reinikalan tien liittymään.** Tämä suunnitelma kevyeen liikenteen väylästä toteutuessaan parantaa ja helpottaa liikkumista valtatie 13 varrella.

Wiljam Sarjalan tie (KS 2014)

Tori syyskuussa 2014 (KS 2014)

LIITE 2. LYHYT YHTEENVETO KESKEISISTÄ ESITYKSISTÄ

KUNTAKESKUS/KIRKONKYLÄ	SYVÄLAHDEN JA KIVINIEMEN ALUE
– Kirkonkylän kehittäminen esitetään nostettavaksi kuntastrategiassa ykköskoriin ja samalla kunnan toimintojen keskeiseksi kohteeksi; – MiniGolf-radan rakentamista esitetään ravintola Puulan taakse nk. täyttömaalle; – Kangasniemen kunnan liikenneturvallisuuksuunnitelma esitetään toteutettavaksi asteittain; – Yleiseen siisteyteen, järjestykseen ja kirkonkylän yleisilmeeseen esitetään kiinnitettävän enemmän voimavaroja ja huomiota. – Kirkonkylän osalta esitetään useiden pienten toimintojen tekemistä, perustetun kirkonkyläyhdistyksen tukemista, yrittäjien yhteistyön vahvistamista sekä yhteismarkkinointiin panostamista.	– Syvälahden alueelle ehdotetaan loma-asunto alueen ja näyttelyn toteutettavuusselvityksen tekemistä vuosien 2015–2016 aikana; – Kiviniemen alue tulee nostaa kunnan yhdeksi keskeiseksi kehittämiskohteeksi. – Hotellitonttia esitetään raivattavaksi ja siistittäväksi sekä samalla osia siitä liitettäväksi Kiviniemen leirintäalueen käyttöön siksi aikaa, kun hotellirakentaminen mahdollisesti käynnistyy; – Leirintäalueen kunnostustöihin ja välittömiin peruskorjauksiin esitetään kunnan talousarvioon vuodelle 2015 varauksia; – Leirintäalueen pitkän ajan käyttösuunnitelma esitetään laadittavaksi vuoteen 2016 loppuun mennessä.
KÄRÄJÄNIEMEN SATAMA-ALUE	PUULAN MATKAILULLINEN KEHITTÄMINEN
– Käräjäniemen satama-alueen kehittäminen on siirtymässä perustetun satamaosuuskunnan tehtäväksi. Esiselvityshankkeen puitteissa esitetään, että kunta jatkossakin turvaisi alueen kehittämisen kuntastrategian mukaisesti ja varaisi tähän tarkoitukseen voimavaroja.	– Esitetään kunnan matkailun – ja yleisen kehittämistyön rakenteellista uusimista ja vahvistamista; – Esitetään tätä koskevan kehittämispäällikön toimen perustamista; – Lähivuosina esitetään toteutettavaksi useita matkailun kokonaiskehittämiseen liittyviä hankkeita, kuten matkailun kehittämisen tiekartan tekemistä, yrittäjien matkailuun liittyvä osaamisen vahvistamista, kulttuuri- ja luontomatkailun tuotteistamista, tapahtumien syventämistä ja tapahtumajärjestäjien verkostoitumista, vapaa-ajan asumisen laadun kehittämistä, kesäasuntojen vuokraustoiminnan kehittämistä, luontopolkujen kunnostamista kyläyhdistysten avulla sekä Puulanmaa-hankeidean jatkosuunnittelua.

MiniGolf-kentän paikka (KS 2014)

Draft 3.10.2014 by Kari Synberg

PUULANMAA –PROJECT

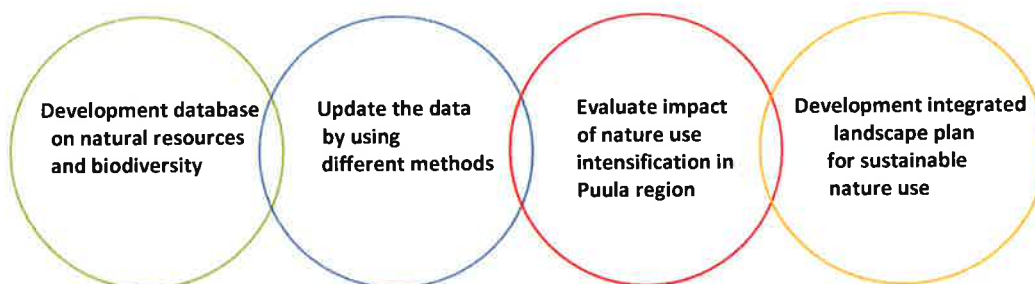
Puulanmaa - an integrated planning and development area? Magnificent lake Puula is located on the region of three municipalities, Kangasniemi, Hirvensalmi and Mikkeli. They are located in the province of Eastern Finland and they are part of the Southern Savonia region. Many activities around the region (both commercial and private) rely on or involve nature and natural resources. **Kangasniemi** has a population of 5,739 (31 August 2014) and covers an area of 1,326.73 square kilometers of which 256.86 km² is water. **Hirvensalmi** has a population of 2,321 (31 August 2014) and covers an area of 746.58 square kilometers of which 281.2 km² is water. Hirvensalmi is often said to be an island municipality. Most people live on the mainland, but living on an island is not unheard of. **Mikkeli** has a population of 54 643 (31 August 2014) (around 34,000 in the town itself) and covers an area of 2,124.60 square kilometers of which 424.7 km² is water. Puulanmaa –project: its goal is to create joint planning and development area based on the lake Puula.

1. OBJECTIVES OF PUULANMAA -PROJECT

Overall Objective:

Fostering good governance in Puula water basin area, Puula region, especially in Kangasniemi, Hirvensalmi and Mikkeli territories.

Specific objectives:

1. To **develop common spatially explicit database** on current and potential use of natural resources, primary production, state of biodiversity and recreational use of nature for the Kangasniemi, Hirvensalmi and Mikkeli regions.

2. To **update natural resources inventory and biodiversity data** using different methods, for example statistical methods, interviews with key persons and possible satellite remote sensing.

3. To **evaluate the impact of nature use intensification** in Puula water basin context using the various value chains (tourism and extractive industry value chain, forestry and wood value chain, energy production and consumption, bioenergy development versus oil consumption, biodiversity and multiple use & conservation of forests, nature tourism versus natural resources utilization).

4. To **develop integrated landscape plan** aimed to maximize the utilization of natural resources, biodiversity conservation and recreational use of nature in this area.

To **enhance efficiency, a stakeholder panels** for consultation in various project uses (e.g., collecting data, making plans, dissemination of information) has been drafted.

Puulanmaa -project will address to the following issues:

- Current state of biodiversity, use of nature resources and recreation in Puula region?
- How to maintain the biodiversity in Puula region while increasing the use of natural resources?
- Possibilities for common landscape planning in Puula region, Kangasniemi, Hirvensalmi and Mikkeli?
- How to find the balance between conservation of biodiversity and utilization of natural resources?
- Possibilities for “Eco-efficient” tourism?

2. MAIN ACTIVITIES AND OUTPUTS OF THE PUULANMAA -PROJECT

WP1. Data collection and analysis

The information about natural resources, biodiversity and recreational use of nature will be collected into the common spatially explicit database for Hirvensalmi, Kangasniemi and Mikkeli regions. The detailed database structure will be develop within the project taking into account Puula area restrictions (fragmentation and insularity conditions). The common database will be located in both municipalities (Hirvensalmi, Kangasniemi, and Mikkeli but in The Regional Council of South Savo etc.). The access to the data will be provide to project partners and stakeholders panel members. Project partners will be responsible for maintaining the database after the end of the project.

Output: Analysis of various Puula region value chains

WP2. The value chains modeling and analysis

As the result of the value chain analysis the future landscape with more intensive and sustainable use of nature resources will be calculated. This forecasted landscape will be used as one of the input for integrated landscape planning.

Output: 1) Analysis of new logistical chains for forestry, energy utilization (peat mining) and extraction of natural resources.

2) The natural resources management plans of Puula region aimed for profitable business and multiple use of nature & conservation.

WP3. Methods for landscape inventory, planning and monitoring

For the planning sustainable Puula landscapes the existing methods in Finland will be identify. The evaluation of different inventory and planning methods (remote sensing, field study, statistical study other) will allow filling the gaps of sectorial and point-by planning in the landscape.

Output: Evaluation of the natural resources management risks associated with climate change and purity of the Puula water basin.

WP4. Planning sustainable Puula landscapes

At the planning phase, the gathered data will be analyzed by new reviewed methods. The areas for sustainable nature use intensification, valuable habitats, cultural sites and valuable tourism areas will be outlined. Then the vision for future Puula landscape development will be identified via consultations with the stakeholders (WP5). The past and present processes determining land and water use change, at various spatial/ time scales would allow assessing the land and Puula lake use scenarios for the future.

Output: 1) Concrete examples of profitable multiple use of natural resources.

WP5. Establishing cooperation platform and communication

By applying participatory landscape planning principles using the communication plan the cooperation with the key stakeholders will be intensified. As a result, the Communication Platform will be established for specification of cooperation targets.

Output: Training seminars on improved natural resources management practices, new business opportunities in tourism and forestry.

WP6. Visibility actions

A number of visibility actions will be implemented to communicate the project results, support the participation of the stakeholders, and identify new stakeholders.

Output: Up to date common database on natural resources within the Puula water catchment area.

3. TARGET GROUP AND BENEFICIARIES

Target Groups in Kangasniemi, Hirvensalmi and Mikkeli

- Local people
- Summer residents
- Decision makers
- Visitors
- Associations and local organizations
- Companies

Final Beneficiaries

- Forestry sector
- Tourism
- Energy sector
- Fishing
- Agricultural sector

4. ENVIRONMENTAL IMPACT

- New landscape planning approach would support biodiversity recovery within the target area. The goal of the new planning is to identify, preserve and improve the connectivity between high conservation value fragments in Puula water basin.

-The project will prepare integrated watershed management plans relevant for Puula region

- The project will propose new methods to balance traditional forest use and energy production (the use of peat)

- New knowledge on managing landscapes in Puula region will be created and applied to practice.

5. POTENTIAL PARTNERS

- 1) **Lead partner:** Municipality of Kangasniemi
- 2) **Second lead partner:** Municipality of Hirvensalmi
- 3) **Third lead partner:** Municipality of Mikkeli

Associates

- 1) The Regional Council of South Savo
- 2) Metsähallitus, Natural Heritage Services, South Savo/South Karelia
- 3) Finnish Environment Institute (SYKE), Jyväskylä office
- 4) University of Eastern Finland (UEF)
- 5) Centre for Economic Development, Transport and the Environment (CEDTENK)
- 6) The Geological Survey of Finland (GTK), Kuopio office
- 7) Association of Finnish Local and Regional Authorities.

More jobs and opportunities from the Puula lake region! More possibilities from nature without harming the lake Puula!

More Information:

Ph.D Kari Synberg

Elinvoimaa Kangasniemelle –hanke

kari.synberg@kangasniemi.fi, Tel. 040-6783009 or kari@synberg.fi, Tel. 050-3442848

Euroopan unioni
Euroopan aluekehityksrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020